

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет**

І.В. Киричок, Т.Б. Павленко, С.А. Кравченко

**ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОШУКУ
МЕДИЧНІ РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ**

Навчально-методичний посібник

**Харків
ХНМУ
2013**

УДК 025.4.036:004.5:61(075.8)
ББК 73:5я73
К 43

Затверджено вченою радою ХНМУ.
Протокол № 5 від 20.06.2013 р.

Рецензенти: *Соляник А.А.* – д-р пед. наук, професор, декан факультету бібліотекознавства та інформатики Харківської державної академії культури;
Гавриш Н.Б. – канд. наук з соціальних комунікацій, директор Наукової бібліотеки Національного фармацевтичного університету, м. Харків.

Автори: Киричок Ірина Василівна
Павленко Тетяна Борисівна
Кравченко Світлана Анатоліївна

Киричок І.В. Основи інформаційного пошуку. Медичні ресурси Інтернет : навчально-методичний посібник / І.В. Киричок, Т.Б. Павленко, С.А. Кравченко. – Харків: ХНМУ, 2013. – 56 с.

У посібнику розглянуті окремі аспекти теорії інформаційного пошуку і надані практичні рекомендації щодо складання пошукового запиту з використанням сучасних технологій. Узагальнено особливості медичної інформації та медичних ресурсів. Представлено огляд деяких актуальних Інтернет-ресурсів біомедичного контенту та найбільш авторитетних джерел інформації з доказової медицини. Більш повний перелік посилань на медичні ресурси Інтернет наданий у додатку.

Структура посібника передбачає можливість його використання студентами, лікарями-інтернами, викладачами та науковцями як самостійно, так і при організації традиційного навчального процесу.

УДК 025.4.036:004.5:61(075.8)
ББК 73:5я73

© Харківський національний
медичний університет, 2013

ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОШУКУ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЗАПИТУ НА ПОШУК

Найважливішою складовою професійної компетентності сучасного фахівця є не тільки вільне володіння інформаційними технологіями, а й прийомами ефективного пошуку та аналітико-синтетичної обробки інформації.

Інформація (від лат. *informatio*, роз'яснення, виклад, обізнаність) – відомості про щось, незалежно від форми їх подання. В даний час не існує єдиного визначення інформації як наукового терміну. З точки зору різних областей знання інформація описується своїм специфічним набором ознак і по суті є загальнонаукових поняттям.

У курсі інформатики *інформація* є базовим поняттям. Предметом вивчення при цьому є дані: методи їх створення, зберігання, обробки і передачі. Таким чином, поняття *інформації* можна розглядати як отриману в ході переробки даних сукупність знань (нових, раніше невідомих відомостей).

Пошук інформації – одна з актуальних задач, яку людство вирішує багато століть. З урахуванням різноманітності джерел і динамічного розвитку інформаційних ресурсів розробляються все більш досконалі пошукові засоби і прийоми, серед яких можливості новітніх інформаційно-комунікаційних технологій практично безмежні.

Однак сам факт зберігання в Інтернеті величезної кількості знань не є підтвердженням високої ефективності пошуку і використання інформації як таких, оскільки освоювати її доводиться персонально. І від того, наскільки кожний володіє методикою пошуку, залежить ефективність і якість його праці.

Отже, в основі використання інформації лежить проблема пошуку і перетворення її в такі зміст і форму, які створюють можливість більш зручного та оперативного її освоєння і ефективного використання.

Про інформаційний пошук в далекому 1948 році вперше заговорив американський вчений Кельвін Муерс (Calvin Mooers). Він розумів його як процес пошуку і видачі інформації відповідно до її тематичного змісту. Використовувати цей термін почали з 1950 року, задовго до появи Інтернету.

В даний час під *інформаційним пошуком* маються на увазі дії, методи і процедури, що дозволяють здійснювати відбір певної інформації з масиву даних.

Першими до вирішення проблеми пошуку інформації підійшли бібліотеки, розробивши спеціальні засоби інформаційного пошуку. Так званий довідково-пошуковий апарат – бібліотечні каталоги і картотеки – певним чином систематизує відомості про документи і забезпечує цілеспрямований пошук.

Подібний принцип використовується і в Інтернеті, який, по суті, є гігантською бібліотекою. Незважаючи на відмінність технологій, пошук підпорядковується єдиному алгоритму і починається з усвідомлення *інформаційних потреб* – необхідності в інформації, що виражається в сукупності вимог користувачів до інформаційної системи, отриманню від неї даних, необхідних для вирішення практичних завдань.

Інформаційні потреби мають персональний (наприклад, науковий або освітній) характер, виражаються у вигляді предметної області, значення якої необхідно визначити для виконання поставленого завдання. Інформаційні потреби можуть виражатися у вигляді письмових чи усних інформаційних запитів.

Для успішного пошуку необхідно скласти *пошуковий образ запиту* (ПОЗ). Чим конкретніше буде сформульований запит, тим точніше буде знайдена інформація. Правила складання пошукових образів є правилами перекладу текстів із звичайної мови на *інформаційно-пошукові мови* (ІПМ).

Формулювання завдання пошуку за темою повинно бути оформлено у вигляді ключових слів або словосполучень, які несуть в даному тексті визначальне смислове навантаження і можуть служити ключем при пошуку відповідної інформації.

Операційними об'єктами, що безпосередньо беруть участь у взаємодії користувачів з пошуковою системою є пошуковий образ документа (ПОД) і ПОЗ, відповідність яких встановлюється пошуковим механізмом на формальному рівні.

Пошуковий образ документа – це опис документа, виражений засобами ІПМ, що характеризує основний смисловий зміст або які-небудь інші ознаки цього документа, необхідні для його пошуку за запитом. Найпростішим ПОД є назва документа і в більшості випадків по заголовку вже можна судити про те, чи представляє інтерес цей документ і чи варто з ним знайомитися детальніше. Анотація і реферат документа також є його пошуковими образами.

Системи, що забезпечують реалізацію подібного пошуку інформації, називаються *пошуковими системами* (ПС). У традиційних технологіях ПС представляють каталоги і картотеки, бібліографічні покажчики, довідкові видання (енциклопедії, словники, довідники), довідковий апарат до видань та інші джерела.

У 1945 році американський вчений і інженер Веннівер Буш (Vannevar Bush) вперше широко поставив питання про необхідність механізації інформаційного пошуку. Починаючи з 1960-х років, з'являються автоматизовані (електронні) пошукові системи, що працюють з інформацією.

З точки зору використання комп'ютерної техніки *інформаційний пошук* – це сукупність логічних і технічних операцій, що мають кінцевою метою

знаходження документів або відомостей про них, фактів та даних, релевантних запиту користувача, з різних джерел інформації.

ПС з великим набором функцій і можливостей зазвичай входять до складу систем управління базами даних (СУБД) і іменуються *інформаційно-пошуковими системами* (ІПС). Вони також створюються і використовуються для ефективного знаходження користувачами необхідних їм даних, у тому числі в Інтернеті.

Термінологічно ІПС (англ. – *information retrieval system, IRS*) представляє систему, призначену для пошуку і зберігання інформації; пакет програмного забезпечення, який реалізує процеси створення, актуалізації, зберігання та пошуку в інформаційних базах і банках даних.

Будь-яка документальна ІПС – від ручної до автоматизованої – включає наступні елементи: ІПМ, правила перекладу текстів документів і запитів із звичайної мови на ІПМ, формальні правила (алгоритми) пошуку, технічні пристрої, що реалізують алгоритми пошуку, фонд документів (або їх адрес), записаних на будь-яких носіях інформації.

Автоматизовані ІПС (АІПС) використовують комп'ютерні програмно-технічні засоби і технології та призначаються для знаходження і видачі користувачам інформації за заданими критеріями. Визначальними для розуміння методів автоматизації пошуку є наступні фактори:

- порівнюються не самі об'єкти, а описи, тобто пошукові образи (ПОД і ПОЗ);
- сам процес є складним і не одноактним, як правило реалізується послідовністю операцій та передбачає використання певних стратегій.

При пошуку інформації рекомендується звертати увагу на дві складові: повноту (нічого не втрачено) і точність (не знайдено нічого зайвого). Зазвичай відповідність знайдених матеріалів цим критеріям називають *релевантністю* і *пертинентністю*. У більшості випадків далеко не всі релевантні документи є пертинентними. Явище, при якому отримують документи, які не відповідають запиту, називається *інформаційним шумом*.

Таким чином, самостійний інформаційний пошук (пошук документів, відомостей про них чи фактів, відповідно до інформаційного запиту, потреби) повинен забезпечувати вирішення наступних завдань:

- пошук релевантної інформації, тобто інформації, яка відповідає інформаційному запиту;
- уточнення та узагальнення знайденої інформації;
- аналіз і оцінку знайденої інформації виходячи з поставленого завдання, тобто виявлення пертинентної інформації.

Важливо мати на увазі, що інформація, яка міститься в наукових документах, об'єктивно підпорядковується закону розсіювання. Повнота і точність пошуку являють собою конкуруючі показники: підвищення одного з

них веде до зниження іншого. Збільшення повноти пошуку неминуче зменшує його точність і навпаки, збільшення точності пошуку, зменшує його повноту.

Отже, мета зрозуміла – отримання пертинентної інформації. Переходячи від теорії до практики, можна сказати, що для досягнення цієї мети необхідно відповісти на наступні питання:

- 1) Який предмет пошуку? (Що?)
- 2) Які існують системи пошуку? (Де?)
- 3) У чому полягає механізм пошуку? (Як?)

ІПС містять будь-які види інформації в будь-якій комбінації, але, незважаючи на загальні принципи побудови, відрізняються структурою, тематикою, обсягом, глибиною, інтерфейсом. Повноту і точність відповіді користувач отримує в залежності від точності сформульованого ним запиту. У середині знайденої вибірки ІПС зазвичай намагаються розташувати документи в порядку їх релевантності.

Інформаційний пошук здійснюється за певними правилами, які визначають стратегію пошуку, тобто способи досягнення оптимального результату. Стратегія інформаційного пошуку залежить від типу пошукового завдання, критеріїв видачі та характеру діалогу між користувачем та ІПС.

В цілому процедура інформаційного пошуку складається з чотирьох етапів:

- уточнення інформаційної потреби та формування запиту;
- визначення інформаційного масиву – сукупності ресурсів і БД відповідно до характеру запиту, тематики та/або цілей пошуку;
- реалізація пошуку;
- ознайомлення з отриманою інформацією і оцінка результатів пошуку.

Пошук інформації – інтерактивний процес, в якому ІПС є, по суті, посередником між користувачем і БД. Засоби навігації дозволяють здійснювати управління процесом пошуку і надаються у вигляді інтерфейсу для організації ефективного процесу взаємодії. При цьому дружність інтерфейсу характеризується не тільки ергономічністю і зрозумілістю, але й варіабельністю вибору операційних об'єктів.

Мова пошукових запитів складається з логічних операторів, префіксів обов'язковості, можливості урахування відстані між словами, морфології мови, регістра слів, можливостей розширеного пошуку та його уточнення тощо. У різних пошукових системах мова може відрізнятися. Знання і правильне застосування мови запитів конкретної пошукової машини покращує і спрощує процес пошуку в цілому.

Отже формування інформаційного запиту традиційно відіграє провідну роль і вимагає знання предметної області. По суті – це коротке визначення теми (змісту) пошуку за допомогою анотації, елементарної тематичної

рубрики або структурованих ключових слів, що несуть смислове навантаження. Вибір заснований на двох підходах:

- від загального до конкретного через звуження пошуку;
- від конкретного до загального через розширення пошуку.

З цього випливає строга специфічність запиту і, відповідно, – пошуку. Якщо предмет запиту сфокусований на конкретному авторі (авторах) дослідження, популяції людей, діагностичному тесті, методи лікування, препараті, процедурі або результаті захворювання, слід неодмінно включити їх в стратегію пошуку.

Необхідно також мати на увазі мету пошуку, кінцевим результатом якого є підготовка короткого повідомлення або розгорнутого огляду проблеми. Це допоможе встановити коло джерел: повні тексти (*full texts*), реферати (*abstracts*), огляди (*reviews*), повідомлення про випадки (*case reports*), мета-аналізи (*meta-analyses*), клінічні випробування (*clinical trials*) і рандомізовані контрольовані випробування (*randomized controlled trials*), навчальні матеріали (*tutorial*).

Від коректно сформульованого запиту залежить і подальший вибір кола інформаційних ресурсів.

Найпростіший алгоритм роботи з будь-якою текстовою ІПС виглядає наступним чином: користувач дає завдання – вводить у спеціальну пошукову форму якийсь термін; програма ж відбирає і передає користувачеві (витагує) всі записи, в яких цей термін згадується.

На практиці, звичайно, використовується більш складна схема з послідовним уточненням запиту за допомогою різних комбінацій ключових слів, операторів, знаків, опцій і т. і. Більшість пошукових інструментів пропонують два способи пошуку:

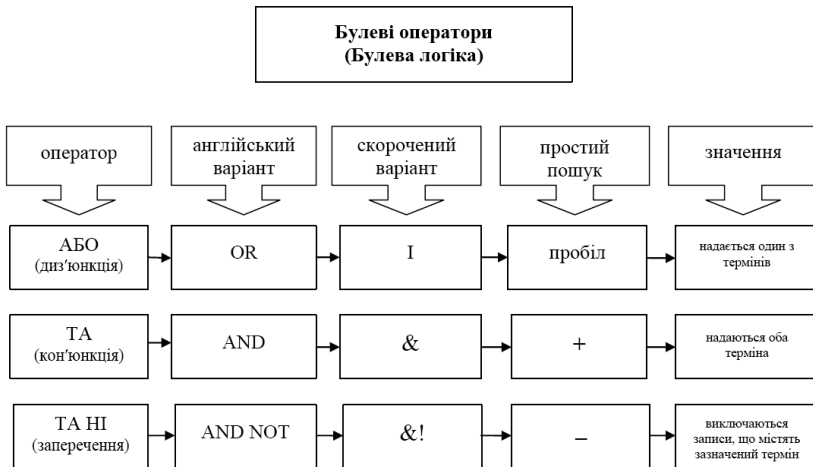
- Simple search (простий пошук), коли в поле запиту вводиться одне або кілька слів, які можуть характеризувати зміст документа.
- Advanced search (розширений пошук), який дає можливість здійснити пошук за групою слів з використанням спеціальної форми запиту.

Розширений пошук дозволяє здійснити пошук слів по заданих опціях: Title (будуть знайдені документи, в заголовку яких зустрічається задане слово); Text | Abstract | Title (будуть знайдені документи, в яких задані слова одночасно зустрічаються в тексті, рефераті, заголовку); Author (автор, прізвище, ініціали).

При розширеному пошуку ключові слова пов'язують логічними операторами:

а) *булеві оператори*. Булева логіка (boolean logic) або Булеві оператори (Джордж Буль) дозволяють встановити відносини між словами і терміна-

ми. У більшості баз даних оператори булевої логіки позначаються словами AND, OR і AND NOT.

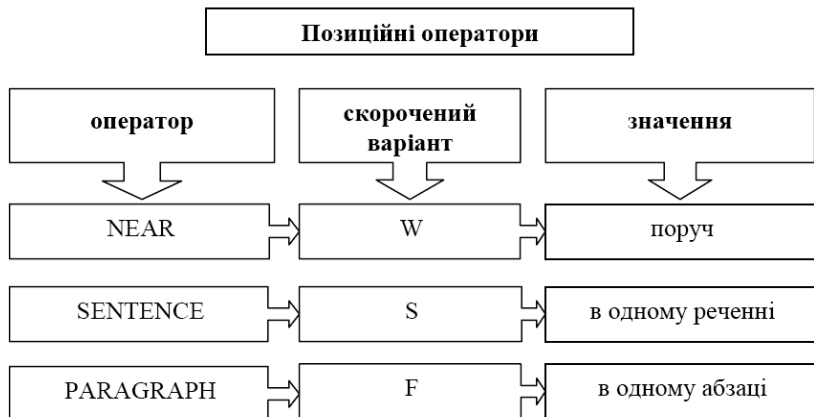

Використовуючи слова-оператори, можна задати наступні співвідношення слів і фраз:

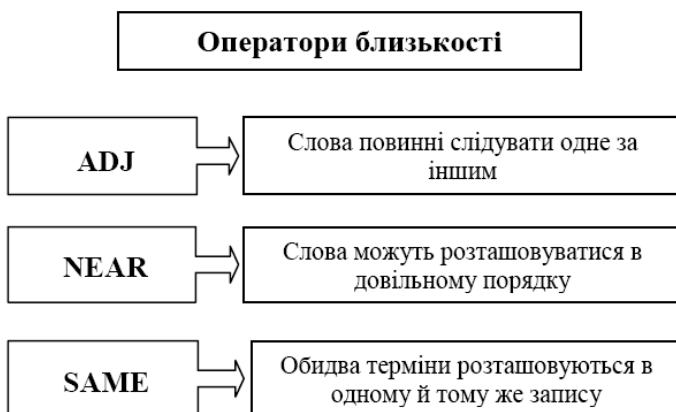
- пошук документів, що містять ВСІ ключові слова. Наприклад, *aspirin AND pneumonia*. Будуть знайдені документи, що містять обидва ключові слова;
- пошук документів, що містять БУДЬ-ЯКЕ з ключових слів. Наприклад, *gastritis OR duodenitis*. Будуть знайдені документи, що містять або слово *gastritis*, або слово *duodenitis*, або обидва цих слова разом;
- пошук документів, що НЕ містять якийсь із зазначених у запиті слів. Наприклад, *neoplasm AND NOT cancer*. Будуть знайдені документи, що містять слово *neoplasm*, але не містять слова *cancer*.

б) *позиційні оператори* дозволяють здійснювати пошук документів, в яких задані слова розташовані поруч одне з одним, в одному реченні або в одному абзаці. У різних пошукових системах вони позначаються по-різному: <NEAR> або (W) – ПОРУЧ, <SENTENCE> або (S) – В ОДНОМУ РЕЧЕННІ, <PARAGRAPH> або (F) – В ОДНОМУ АБЗАЦІ.

Наприклад, запит *schizophrenia <SENTENCE> adolescence* надасть документи, що містять обидва терміни в одному реченні. Але даний механізм пошуку реалізований не у всіх ІПС.

в) оператори близькості

ADJ (ПОРУЧ) – рівносильний AND, але слова в будь-якому порядку повинні йти одне за одним. Оператор використовується для позначення порядку слів при пошуку по фразі, якщо фраза може бути побудована по-різному. Можна додати число для вказівки, наскільки близько повинні бути розташовані шукані терміни.

Наприклад, *patella ADJ3 taping.tw*. Система запропонує фрази, де *patella* зустрічається в межах 3 слів від *taping*. Наприклад, *patella taping*, *taping of the patella*, *taping the patella*, *patella held by taping*.

NEAR (НЕ ДАЛІ) – рівносильний AND, але слова повинні знаходитися одне від одного не далі певної відстані, але не більше ніж на 25 слів. Опе-

ратор використовується тільки при пошуку по повному тексту статті. Наприклад, *bronchial NEAR asthma*.

SAME (те ж саме, що і AND) – терміни, об'єднані даним оператором, повинні бути присутніми в одному і тому ж реченні в полі знайденого документа. Наприклад, *physical SAME therapy*.

Ще однією особливістю пошуку інформації в БД є *Truncation* (усічення), що дозволяє знаходити однокореневі слова. Наприклад, ключовий термін *immun?* дозволяє знайти записи, що містять слова *immunity, immunoglobulin, immunology, immunotherapy* і т. д. Знак питання в деяких базах являє собою символ операції усічення. Однак в інших БД для позначення усічення можуть використовуватися зірочка (*), плюс (+), знак долара (\$) та інші символи.

Дуже важливо правильно інтерпретувати запит. Для цього існує прийом *Nesting* (вкладення), що дозволяє визначити порядок пошуку. Наприклад, при пошуку інформації про рак або епітеліальні пухлини тимуса необхідно ввести наступний запит: *thymus AND (carcino? OR epithelial ADJ tumor?)*. Це означає, що слово *thymus* повинно поєднуватися з кожним терміном. Дужки дозволяють об'єднати два терміни в один. Якби не було дужок, слово *thymus* було б пов'язано тільки з терміном *carcinoma*, причому в результаті були б включені усі записи, що містять словосполучення *epithelial tumor*. У пошукових машинах існують текстові вікна, які грають роль дужок, які об'єднують кілька термінів в одне ціле.

Field searching (поле пошуку) дозволяє знайти в БД записи, поля яких містять задані слова. БД являють собою набори записів, що складаються з полів. Пошук *по полю* дозволяє підвищити його ефективність. Наприклад, якщо відомий заголовок книги, можна звукити коло пошуку, переглядаючи тільки заголовні поля БД. Крім того, задаючи в предметному полі певні терміни, можна переглядати тільки предметні рубрики (ця можливість передбачена в більшості бібліотечних каталогів).

Limiting (обмеження) дозволяє обмежити пошук тільки записами, які відповідають зазначеним критеріям. Наприклад, визначеною мовою, певним місцем розташування, форматом або датою публікації. Як правило, інтерфейс сучасних БД передбачає обмеження пошуку. При пошуку новітньої інформації однією з найбільш важливих особливостей є можливість задавати діапазон дат створення записів. Щоб виключити з остаточного результату непотрібні статті, можна скористатися функцією обмеження *Limit*.

У підсумку ще раз звернемо увагу на загальні рекомендації, якими слід керуватися в процесі реалізації інформаційного пошуку:

- Використовуйте обмеження пошуку по мові, глибині ретроспективи, виду представлення інформації (бібліографічний опис, анотація, реферат, повний текст) тощо.
- Намагайтеся використовувати більш конкретні запити. Використовуйте мову пошукових запитів. За допомогою спеціальних знаків і опцій зробіть запит більш точним. Практично всі системи допускають використання логічних операторів I, АБО, НІ, знаків +, -,!, А також усічення слів. Для цього можна використовувати сторінки розширеного пошуку. У багатьох випадках вони допомагають проводити також поглиблений пошук без знання синтаксису запитів.
- Використовуйте синоніми, перегляньте знайдені посилання, змінійте термінологію і стратегію пошуку. Якщо список знайдених сторінок занадто малий або не містить корисних матеріалів, спробуйте задати для пошуку три-чотири слова-синоніми відразу.
- Знайдіть схожі документи. Якщо один із знайдених документів ближче до шуканої теми, ніж інші, натисніть на посилання «знайти схожі документи». Посилання розташовані під короткими описами знайдених документів. Пошукова система проаналізує сторінку і знайде документи, схожі на вказаний.
- Перевіряйте орфографію. Якщо пошукова машина не знайшла жодного документа, можливо, є орфографічна помилка в написанні слова. Перевірте правильність написання. Якщо при пошуку використовується кілька слів, подивіться на кількість кожного зі слів у знайдених документах. Один з термінів не зустрічається жодного разу? Скоріше за все, він і написаний невірно.
- Використовуйте різні ІПС. Для проведення надійного пошуку за складними запитами фахівці рекомендують використовувати послідовно або паралельно (одночасно) різні масиви. Якщо на одному сервері нічого потрібного не знайдено, спробуйте шукати на іншому, третьому.
- Зберігайте знайдену інформацію як на диск або flesh-накопичувач, так і за допомогою закладок, створених через меню браузера.

ВИДИ ПОШУКУ

Що зазвичай шукають: конкретні матеріали з теми або публікації конкретного автора і місце їх зберігання; персональні, довідкові та адресні дані; інформацію про продукти і послуги; програмне забезпечення і т. д. Перевага тих чи інших обмежень, спрямованості, цілей і завдань пошуку забезпечує оригінальність кожного пошукового завдання. Процеси, за допомогою яких задовольняються інформаційні потреби, в цілому відрізня-

ються один від одного, тому можна говорити про різноманітність видів інформаційного пошуку. Так, визначають наступні види інформаційного пошуку в залежності:

- *від мети* – адресний (формально-механічний) і семантичний (тематичний). Принципова різниця між адресним і семантичним пошуками полягає в тому, що при адресному пошуку документ розглядається як об'єкт з точки зору форми, а при семантичному пошуку – з точки зору змісту;
- *від об'єкта пошуку* – документний і фактографічний; від ступеня використання технічних засобів – ручний або автоматизований;
- *від ступеня складності* – простий і складний (розширений);
- *від функціональної ролі потреб* – домінуючий / другорядний, центральний / периферичний, стійкий / ситуативний.

Пропонуються й інші класифікації, що свідчить про певну умовність будь-якого поділу. Наприклад, розрізняють повнотекстовий пошук (по всьому змісту документа), пошук по метаданих (якимось атрибутам документа, які підтримуються системою), пошук зображень. Зауважимо, що домінуючою ознакою є мета/об'єкт.

Отже, все реальне різноманіття інформаційно-пошукових завдань в цілому можна звести до основних видів інформаційного дефіциту і виділити, таким чином, основні цілі (потреби) інформаційного пошуку:

- пошук або уточнення необхідних відомостей про джерело (документ) та встановлення його наявності (адреси) в системі інших джерел за допомогою вже відомих бібліографічних даних – автор(и) та / або назва, та / або вихідні дані (місце видання, видавництво, рік видання тощо);
- пошук в інформаційному масиві повних текстів самих джерел (документів) з певної теми, в яких є або може міститися необхідна інформація, а також аналітичної та оглядової інформації узагальненого характеру, заснованої на дослідженнях різного масштабу, глибини і т. д.;
- пошук фактичних відомостей, що містяться в джерелах, наприклад, історичних дат і подій, персональних даних про осіб та організації, технічних характеристик об'єктів і процесів, властивостей речовин і матеріалів, формул, кількісних показників тощо.

Ці цілі визначають і три основних види інформаційного пошуку: *бібліографічний (адресно-бібліографічний), документальний (повнотекстовий), фактографічний.*

Необхідно мати на увазі, що всі вони перетинаються, бо їх цілі та об'єкти нерідко взаємопов'язані. Наприклад, щоб знайти інформаційне джерело (документ), треба знати певну сукупність бібліографічних даних,

що характеризують його і відрізняють від багатьох інших: хоча б від написаних тим же автором, на одну і ту ж тему і т. д. Отже, спочатку потрібно здійснити бібліографічний пошук. І, навпаки, щоб провести фактографічний пошук у якій-небудь області знання, потрібно знайти ті джерела (документи), в яких можуть бути цікаві факти. Тому спочатку треба провести бібліографічний та документальний пошук. При цьому бібліографічний пошук з тематики запиту (тематичний) може перейти межі пошуку лише в бібліографічних ресурсах, якщо необхідно досягти максимальної повноти результатів.

МЕДИЧНА ІНФОРМАЦІЯ ПОНЯТТЯ ПРО МЕДИЧНІ РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ

Медична інформація відображає дані та результати медичних наукових досліджень і медичної клінічної практики. Для фахівців, що працюють в області медицини, є безліч каналів отримання необхідної для науки і освіти інформації. Термін *медична інформація* вживається порівняно недавно, приблизно з другої половини ХХ століття, раніше використовувався термін *медична література*.

Медична інформація необхідна для прийняття рішень у будь-якій області охорони здоров'я і залежно від характеру, змісту і сфери застосування поділяється на:

- наукову інформацію – відомості з наукових та професійних видань та публікацій про сучасний стан медичної науки і практики;
- інформацію, яка виникає в процесі надання медичної допомоги і відображену в медичній документації – дані лікувальних, діагностичних, профілактичних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, а також їх узагальнення і аналіз;
- статистичну інформацію щодо різноманітних показників здоров'я населення й охорони здоров'я;
- суспільну (офіційну) інформацію про політику в галузі охорони здоров'я;
- соціологічну інформацію про потреби населення в медичній допомозі – науково-популярні медичні знання, орієнтовані на формування основ здорового способу життя;
- інформаційно-рекламну та кон'юнктуру інформацію – відомості про нові технології, препарати та обладнання медичного призначення та кон'юнктуру медичного ринку.

Особливості медичної інформації пов'язані, по-перше, з властивостями клінічних даних, по-друге, з характером клінічного мислення, що визначає особливості подання, опрацювання і розкриття значення даних, тобто створення інформації з клінічної, профілактичної та теоретичної медици-

ни. Тому медична інформація – це вираження значення клінічних даних або інформації в галузі охорони здоров'я, що охоплює широкий спектр знань про здоров'я і хвороби людини.

До недавнього часу основними джерелами інформації для медиків були професійні друковані видання: журнальні публікації, збірки наукових праць, монографії, довідники, навчально-методичні, популярні та інші види творів медичного змісту. Проте всі вони мають істотний недолік – інформація застаріває в процесі проходження шляху до читача і вимагає чималого часу для пошуку відповіді на конкретне запитання.

Уявлення про джерела інформації за лічені роки змінив Інтернет, який не тільки випереджає традиційні канали отримання медичної інформації, а й надає додаткові сервіси, переваги яких очевидні: доступність, оперативність, потужний пошуковий апарат, можливість професійного спілкування та роботи з інтегрованим текстом.

Електронний канал комунікації сприяв розвитку ринку повнотекстових документів і різноманітних БД біомедичного контенту. Це дозволяє говорити про *Інтернет-ресурси медичної інформації*, причому деякі з них доступні тільки в мережі, інші дублюють друковані джерела.

Таким чином, поняття *медичних ресурсів* набагато ширше від поняття *медичної інформації* і залежно від структури, виду і призначення ресурсу включає:

- власне інформаційні ресурси (текстові, графічні, мультимедіа тощо);
- генераторів, власників і утримувачів ресурсів (видавництва, національні та міжнародні організації, дослідні інститути, виші, бібліотеки, інформаційні органи, патентні відомства, комерційні компанії та ін.);
- інформаційні сервіси (технології доступу, пошуку і використання).

Дати опис і представити єдину систематизацію медичних Інтернет-ресурсів важко. По-перше, вони практично невичерпні, по-друге, розвиваються стихійно і динамічно. Деякі, на жаль, є джерелом «навколонукової», часом небезпечної інформації, що стосується охорони здоров'я, методів лікування, вибору лікарських засобів, етичних питань тощо. Тому необхідно володіти навичками критичного осмислення інформації і до вибору ресурсів підходити професійно, віддаючи перевагу тим, які відповідають принципам авторитетності та достовірності.

Нині в мережі – БД, каталоги медичних бібліотек, електронні версії журналів та інших публікацій, описи науково-дослідницьких проектів, мультимедійні навчальні ресурси, клінічні випадки, програмне забезпечення, законодавчі та адміністративні документи тощо.

Різні організації, громадські, державні та приватні, активно долучилися до розробки веб-сторінок для забезпечення механізму онлайн-доступу до інформації. В Інтернеті також представлені ресурси практично всіх знач-

них навчальних та дослідницьких центрів, де можна отримати необхідну інформацію щодо тематики й основних напрямів їх діяльності.

Безкоштовне використання інформації в мережі забезпечує можливість необмеженого доступу до наукової та іншої інформації. Ресурси збагачено малюнками, кінокадрами, звуковими елементами, текстовими даними і посиланнями на інші медичні ресурси. Декілька сотень рукописів, описів хворих, рентгенограм, фотомікрограм і фотографій існують у мережі та регулярно оновлюються.

Існує велика кількість різноманітних серверів, призначених для збору, зберігання та надання інформації в максимально зручному для користувача вигляді. Хоча єдиний каталог ресурсів відсутній, його функції частково виконують спеціалізовані пошукові системи та інші засоби навігації, які мають особливості, пов'язані з обсягом, тематикою, глибиною індексування і т. д.

Для здійснення ефективного пошуку необхідно знання основних типів мережеских ресурсів, розуміння технічних принципів їх роботи, особливостей та інструментів доступу. В цілому вибір інформаційного ресурсу залежить від виду пошуку.

Існують різні підходи до класифікації Інтернет-ресурсів. Відмінності в підходах обумовлені цілями, для яких розробляється класифікація. Залежно від підходу вибирається відповідний набір її ознак. Теоретично можна об'єднати всі існуючі класифікації Інтернет-ресурсів в одну всеосяжну класифікацію. Однак практична цінність такої глобальної класифікації буде нижче, ніж цінність окремих класифікацій, створених з урахуванням конкретних потреб.

При розгляді Інтернет-ресурсів як джерел соціально значущої інформації (за аналогією з друкованими документами) важлива класифікація за такими ознаками:

За технологією:

- пошукові системи;
- Web-каталоги, навігатори;
- директорії ресурсів (інформаційні портали, електронні бібліотеки, архіви, спеціалізовані БД);
- сайти окремих установ і організацій;
- електронні каталоги бібліотек;
- Інтернет-платформи, інструменти;
- соціальні мережі, блоги.

За змістом:

- універсальні;
- профільні (спеціальні, галузеві, тематичні).

За складом:

- моноресурси;
- колекції.

За характером інформації:

- бібліографічні;
- реферативні;
- повнотекстові.
- адресно-довідкові
- фактографічні.

За контентом:

- текст;
- графіка;
- таблиці;
- аудіозаписи, музика, відео, комп'ютерна анімація;
- цифрові карти і картографічна інформація;
- мультимедіа;
- комп'ютерні програми;
- радіологічні ресурси.

За доступністю:

- безкоштовні;
- комерційні;
- змішані;
- відкритого доступу.

За регулярністю поновлення:

- періодично поновлювані;
- нерегулярно поновлювані;
- не поновлювані.

За місцем генерації:

- вітчизняні;
- зарубіжні.

Кожен вид електронного інформаційного ресурсу, безумовно, має свої особливості. Слід мати на увазі, що безкоштовні ресурси найчастіше надають бібліографічну або реферативну інформацію, яка, на жаль, не гарантує повноти і якості пошуку. При цьому існують також певні ембарго (заборони) на доступ до повнотекстових публікацій комерційних БД: до архівів минулих років або до новітніх публікацій. Але деякі власники ресурсів передбачають для організацій безкоштовний тестовий (trial) доступ до власних електронних продуктів на певний строк і за діапазоном IP-адрес.

В даний час стан Інтернет-ресурсів такий, що практично будь-який запит певного смислового навантаження може бути задоволений. Для опти-

мального використання можливостей кожного пошукового сервера або БД, необхідно попередньо ознайомитися з інтерфейсом і інструкцією користувача (можливо, потрібна попередня реєстрація/авторизація), а також коректно сформулювати запит.

Рекомендуємо деякі актуальні¹ ресурси медичної тематики. Більш повний (але не вичерпний) перелік медичних ресурсів Інтернет наданий у додатку, а також доступний на сайті Наукової бібліотеки (НБ) ХНМУ (<http://libr.knmu.kharkov.ua/>).

Електронні ресурси бібліотек. Багато бібліотек надають мережевий доступ до електронних каталогів і БД повнотекстових документів. Серед сучасних сервісів також віртуальна довідкова служба, служба електронної доставки документів.

Електронний каталог (ЕК) є основним ресурсом будь-якої бібліотеки. Це ціла інформаційна система, яка розкриває фонд бібліотеки і відображає відомості про книги, періодичні і продовжувані видання і статті з них, дисертації і автореферати дисертацій, електронні документи. ЕК поєднує функції всіх каталогів, дозволяючи вести пошук за різними параметрами: автором, назвою, ключовими словами, предметними рубриками і т. д.

НБ ХНМУ (<http://libr.knmu.kharkov.ua/>) надає доступ до власного електронного каталогу та Репозитарію ХНМУ.

На *рис. 1* показана головна сторінка сайту бібліотеки.

Харківський національний медичний університет
Наукова бібліотека

Новини та події | Путівник по бібліотеці | Електронний каталог | Пошук на сайті

Вітасмо на сайті Наукової бібліотеки ХНМУ!

Наша мета – створити сучасну бібліотеку, яка може оперативно та якісно задовольнити інформаційні потреби користувачів.

Наші ресурси доступні для використання. Окрім власних, пропонуємо надійні ресурси світової мережі, які сприяють процесам навчання та наукової роботи.

Бібліотека також проводить культурологічні та просвітницькі заходи, організовує семінари та тренінги, інформує про надання безкоштовного тріал-доступу до комерційних баз даних тощо.

Отже, слідкуйте за інформацією на нашому сайті і ви завжди будете в курсі бібліотечних новин та подій. Запрошуємо, ми працюємо для Вас!

Відкрито тестовий доступ до онлайн-журналів

Відкрито безкоштовний тестовий доступ до онлайн-журналів:
видавництва Institute of Physics Publishing (IOP Publishing) (до 31 травня 2013 р.)

English medium
• Information for students

IOP Publishing

Internet-ресурси

Kharkov National Medical University Repository
KHMU Repository

ЦЕНТР ТЕСТУВАННЯ
for MSU Thesis | 1999-2000

PubMed[®]
US National Library of Medicine
National Institutes of Health

THE COCHRANE LIBRARY
Independent high-quality evidence
for health care decision making

HINARI
ACCESS TO RESEARCH

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ХНМУ

Рис. 1

¹ Станом на 20.05.2013 р.

ЕК НБ ХНМУ ведеться з 1992 року, працює в режимі реального часу з будь-якого робочого місця в університеті та за його межами за принципом 24 години на добу/7 днів на тиждень, а також відкриває онлайн-доступ до наявних електронних версій документів (за авторизацією).

Репозитарій ХНМУ (<http://repo.knmu.edu.ua>) – це відкритий електронний архів публікацій викладачів, наукових працівників та інших співробітників університету, який забезпечує віддалений доступ до науково-освітніх матеріалів, а також сприяє підвищенню рівня цитування публікацій вчених університету. Репозитарій працює з вересня 2011 року і постійно поповнюється новими матеріалами.

Національна наукова медична бібліотека України (<http://www.library.gov.ua/>) має унікальну колекцію наукових видань з медицини і охорони здоров'я. Електронні ресурси, доступ до яких можливий на сайті: БД вітчизняних та зарубіжних книг та авторефератів та Реєстраційно-аналітична БД вітчизняних та зарубіжних періодичних видань.

Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://nbuv.gov.ua>) є єдиним потужним порталом і адресує до різних джерел інформації.

На рис. 2 показана головна сторінка сайту бібліотеки.

Рис. 2

Пошуковий апарат бібліотеки має розвинену систему бібліотечних каталогів і картотек, в т. ч. ЕК. Серед мережевих інформаційних ресурсів бібліотеки:

- реферативна БД статей з періодичних видань, яка забезпечує вільний доступ до інформації про результати наукової діяльності вітчизняних вчених і фахівців;
- наукова електронна бібліотека – політематичне зібрання електронних документів з пріоритетних напрямів науки, освіти, культури, економіки, виробництва, управління і т. д. Містить електронні версії монографій, довідників, енциклопедій, словників, підручників, методичних посібників;
- електронна повнотекстова колекція авторефератів дисертацій з усіх спеціальностей, захищених в Україні з 1998 року.

Основний ресурс Центральної наукової медичної бібліотеки Першого Московського медичного університету ім. І.М. Сеченова – БД Російська медицина (<http://www.scsml.rssi.ru/>), яка охоплює понад 80 % всіх опублікованих і неопублікованих матеріалів галузі: статті з періодичних видань та збірників, дисертації, автореферати, монографії, збірники праць, матеріали конференцій, депоновані рукописи, неопубліковані переклади (з 1988 року). З сайту відкрито також доступ до нового проекту – Федеральної електронної медичної бібліотеки (<http://feml.scsml.rssi.ru/feml>).

Головним міжнародним центром інформаційного забезпечення охорони здоров'я є Всесвітня організація охорони здоров'я – ВООЗ (<http://www.who.int/ru/>), яка представляє найважливіші нормативні документи та статистичну інформацію в галузі медицини та охорони здоров'я. ВООЗ постійно вивчає світовий досвід з різних напрямків охорони здоров'я, співпрацює з провідними науковими інститутами та окремими вченими з багатьох країн світу, збирає і постійно поповнює унікальний масив інформації з охорони здоров'я практично всіх країн світу.

Щорічно на сайті ВООЗ розміщується велика кількість повнотекстових документів, інформаційних матеріалів та публікацій. Це регулярно поновлювані дані приблизно з 600 показників здоров'я населення в Європейському регіоні, національні статистичні дані по 50 основних показниках смертності, захворюваності, факторів ризику, а також стандартизовані дані і статистика з інфекційних хвороб на регіональному та глобальному рівнях.

Для максимального наближення інформації до користувачів Європейське регіональне бюро ВООЗ організувало мережу центрів своєї документації в кожній країні Європейського регіону ВООЗ. У центрах документації збирається, каталогізується, зберігається і поширюється інформація ВООЗ, призначена для використання в країнах світу, зокрема презентація їх мовою країни і широке використання електронної інформації.

На *рис. 3* показана головна сторінка сайту ВОЗ.

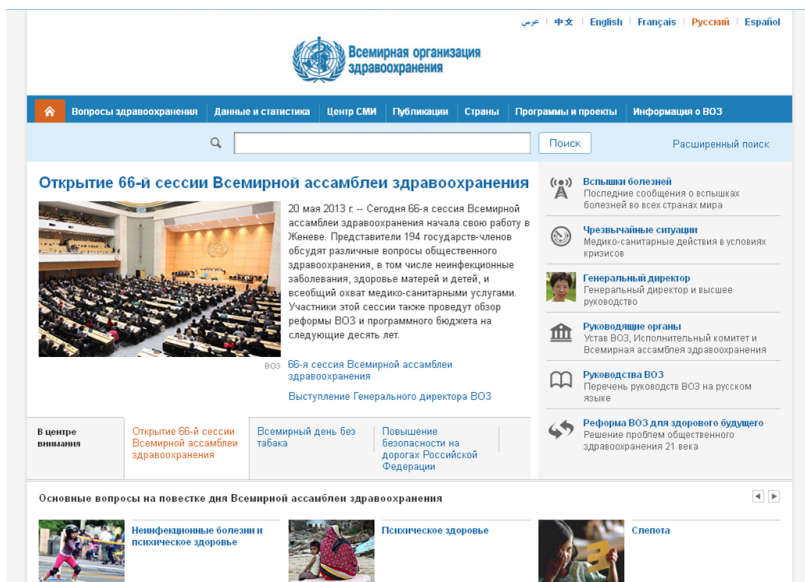

Рис. 3

Медико-біологічні БД. В даний час існує понад 200 різноманітних БД біомедичної інформації – довідкових, бібліографічних, реферативних, фактографічних і повнотекстових. Найбільш відомою і популярною є БД MEDLINE, яка охоплює близько 75 % всіх світових видань. Серед них більше 4,5 тис. професійних і спеціалізованих біомедичних журналів, опублікованих з 1966 року по теперішній час. MEDLINE містить всі посилання (більше 16 млн.), представлені в трьох провідних медичних бібліографічних довідниках: Index Medicus, Index to Dental Literature, International Nursing Index.

MEDLINE включає описи статей з медичних журналів та періодичних видань на 30 мовах, включаючи російську (заголовки статей перекладаються англійською мовою). Приблизно 76 % описів мають реферати. Тематика включає широкий спектр областей, що відносяться до біології та медицини: наукові дослідження та їх методологія, клінічна практика, медсестринська справа, стоматологія, фармакологія, ветеринарія, а також суміжні дисципліни, зокрема, медичні аспекти біології, зоології, ботаніки та охорони навколишнього середовища.

Генератором MEDLINE є Національна Медична Бібліотека США – National Library of Medicine (www.nlm.nih.gov), яка передає свій продукт різним компаніям, які постачають на ринок комерційні або безкоштовні версії системи.

В даний час безкоштовний доступ до ресурсів MEDLINE здійснюється головним чином за допомогою пошукової служби PubMed (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>). Оригінальний інтерфейс PubMed має типовий набір функцій і дозволяє використовувати різні методи пошуку, численні допоміжні засоби та додаткові ресурси.

Головний пошуковий інтерфейс PubMed зображений на *рис. 4*.

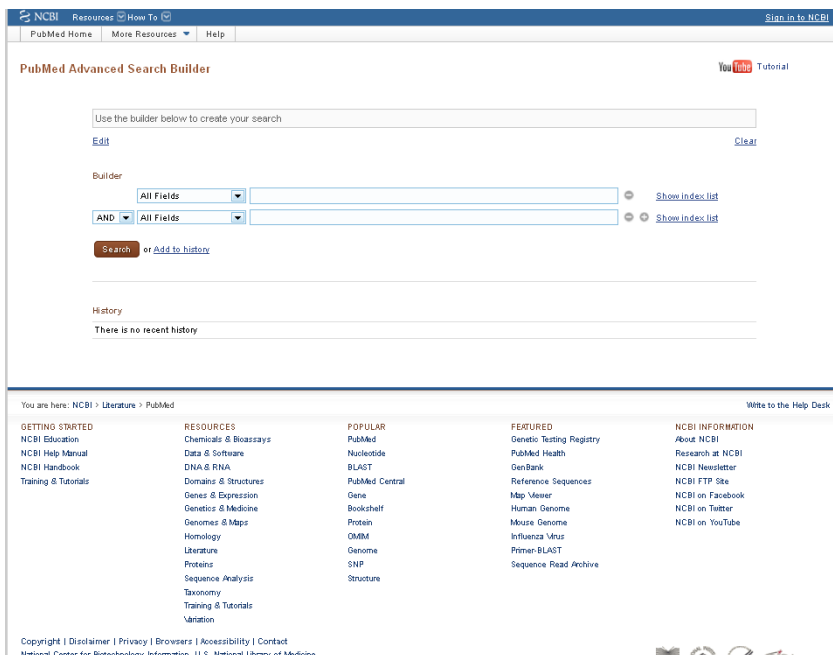

Рис. 4

Пошук у PubMed можна здійснювати за допомогою контрольованого словника (тезауруса) медичних термінів – Medical Subject Headings (MeSH) і за ключовими словами у вільному текстовому форматі. Тезаурус містить більше 15 тис. предметних рубрик, побудований за ієрархічним принципом і щорічно поновлюється.

Документи в БД MEDLINE складаються з таких основних компонентів:

- джерело публікації (назва журналу з вихідними даними);
- назва статті;
- автор (автори) публікації;
- вихідні дані автора (установа, контактна інформація);

- реферат статті (в більшості документів);
- тип публікації;
- PMID унікальний номер документа;
- рубрики MeSH.

Іноді PubMed дає можливість отримати повний текст публікації, якщо вона є в Інтернеті. Головне достоїнство використання MEDLINE – оперативність – відповідь на поставлене питання користувач отримує майже миттєво. БД постійно вдосконалюється – із збільшенням кількості публікацій розробляється більш складна стратегія пошуку.

Наукову медичну інформацію можна також шукати за допомогою *спеціалізованих пошукових систем* політематичного змісту, зокрема:

- Scirus (<http://www.scirus.com>) – є науково-орієнтованою пошуковою системою, індексує більше 120 млн. веб-сторінок (сайти університетів, інститутів, наукових товариств, персональні сторінки вчених і дослідників) і близько 17 млн. записів з наукових БД (у тому числі MEDLINE on BioMedNet, BioMed Central та ін., фільтруючи результати ненаукового змісту);

- Академія Google (<http://scholar.google.com.ua/>) – забезпечує чималий пошук наукової літератури. Використовуючи єдину форму запити, можна виконувати пошук в різних дисциплінах і за різними джерелами, включаючи рецензовані статті, дисертації, книги, реферати і звіти, опубліковані видавництвами наукової літератури, професійними асоціаціями, вищими навчальними закладами та іншими науковими організаціями. Академія Google дає можливість знайти дослідження, яке найбільш точно відповідає запиту, серед величезної кількості наукових праць, класифікує статті так само, як і вчені, оцінюючи весь текст кожної статті, її автора, видання, в якому стаття з'явилася, і частоту цитування даної роботи у науковій літературі. Найбільш релевантні результати завжди відображаються на першій сторінці;

- WorldWideScience.org (<http://www.worldwidescience.org>) – є глобальним шлюзом для пошуку публікацій у 85 повнотекстових БД науково-технічних досліджень, наданих в загальний доступ більш ніж 70 країнами, і видає тільки достовірну інформацію з сучасних досліджень в галузі енергетики, медицини, сільського господарства, навколишнього середовища та фундаментальних наук. За допомогою одного простого запиту запускається одночасний пошук в БД і порталах країн-учасниць. Результати виводяться в порядку обраного критерію і можуть бути переведені на мову користувача. Вибравши країну, виділену на інтерактивній карті світу темним кольором, можна також побачити, які саме ресурси вона надала світовій спільноті.

- WorldCat (<http://www.oiaster.worldcat.org/>) – зведений каталог, найбільша в світі бібліографічна БД публікацій, «збирає» описову інформацію

(метадані) з колекцій відкритого доступу по всьому світу. В цілому надає широкі можливості для тематичного та видового підбору джерел. У розпорядженні користувача є додаткові інструменти сортування результатів пошуку з метою виявлення більш релевантних документів. Звичайно, відсутність доступу до повних текстів дещо знижує привабливість ресурсу, тим не менш, зберігається можливість відновлення відсутніх бібліографічних даних за наявними елементами.

Серед загальномедичних серверів, які містять безліч різноманітних матеріалів і посилань з різних розділів медицини, необхідно відзначити БД ресурсів клінічної медицини Medical Matrix (<http://www.medmatrix.org/>), медичний інформаційно-довідковий портал MedBioWorld (<http://www.medbioworld.com>), багатомовний каталог ресурсів з медицини та біологічних наук Science Komm (<http://www.sciencekomm.at/>), каталог професійних медичних ресурсів Web-медицина (<http://webmed.irkutsk.ru/>), інформаційний портал Medlinks.ru (<http://www.medlinks.ru>).

Найважливішим джерелом у системі наукової комунікації є *періодичні видання* і, зокрема, науковий журнал, який, у першу чергу, зазнав змін, пов'язаних з активним розвитком медичної інформаційної індустрії, тобто набув ще однієї форми – електронної. Введення до електронних видань необмеженої кількості публікацій, можливості гіпертекстових зв'язків з іншими документами та зображеннями забезпечують їх популярність.

Нині понад 3 тис. медичних електронних видань доступні через комп'ютерні мережі. Їх спектр охоплює коло від неофіційних інформаційних бюлетенів до електронних версій таких фундаментальних видань, як Британський медичний журнал – British Medical Journal (<http://www.bmj.com/>).

Одна з найбільш популярних ініціатив доступу до медичних журналів – від ВООЗ – Health InterNetwork Access to Research Initiative – HINARI (<http://extranet.who.int/hinari/en/journals.php>), яка стартувала у 2002 році. У рамках програми забезпечується вільний доступ до основних біомедичних журналів для некомерційних і навчальних установ країн, що розвиваються.

Крім того, існує багато інших організацій, які надають свої інформаційні ресурси в Інтернеті.

Наприклад, American Medical Association – американська медична організація, на сайті якої розміщено журнал асоціації – The Journal of the American Medical Association (<http://jama.jamanetwork.com/journal.aspx>) й інші спеціалізовані журнали.

У США надається відкритий доступ до статей, опублікованих в рамках грантів Національного інституту здоров'я (National Institutes of Health). Всі статті обов'язково депонуються в найбільшому електронному архіві депозитів PubMed Central (<http://www.pubmedcentral.nih.gov>).

Ініціатива щодо забезпечення вільного доступу до електронних журналів поступово трансформувалася у створення системи відкритого доступу та архівів наукових досліджень. Можна констатувати, що кількість таких безкоштовних ресурсів в Інтернеті постійно зростає

Директорія відкритого доступу до журналів DOAJ (<http://www.doaj.org/>) була створена в 2003 році штаб-квартирою бібліотек Лундського Університету (Швеція) за фінансової підтримки Інституту Відкритого Суспільства. Вона охоплює безкоштовні, повнотекстові, рецензовані наукові журнали з різних галузей науки на багатьох мовах. На сайті цієї директорії можна знайти понад 360 журналів з медицини.

PLoS One (<http://www.plos.org/journals/index.php>) є платформою відкритого доступу до рецензованих наукових журналів. Проект було запущено у 2003 році і зараз він включає такі журнали з природничих наук і медицини: PLoS One, PLoS Medicine, PLoS Genetics, PLoS Pathogens, PLoS Biology, PLoS Computational Biology.

BioMed Central (<http://www.biomedcentral.com/>) є також колекцією електронних журналів відкритого доступу. На сайті публікується понад 200 рецензованих журналів з різних медичних спеціальностей.

В даний час розроблені механізми самостійного архівування повних текстів публікацій у відкритому Інтернет-доступі на сайтах наукових інститутів або у тематичних архівах (репозитаріях). Такі видання, як Nature (<http://www.nature.com/>) і The British Medical Journal (<http://www.bmj.com/>), дозволили авторам архівувати статті на своїх сайтах в режимі відкритого доступу.

Щодо формування українського ринку електронних наукових медичних видань, то він ще перебуває на етапі розвитку. Значна їх більшість уже має електронну форму. В останні роки частина наукових журналів стала доступною на сайтах видавництва і видавничих організацій України та інших країн СНД.

Видавничий дім «Заславський» (<http://www.mif-ua.com>) надає повнотекстові архіви номерів журналів («Артериальная гипертензия», «Боль. Суставы. Позвоночник», «Болезни и антибиотики», «Здоровье ребенка», «Медицина неотложных состояний», «Травма», «Международный неврологический журнал», «Международный эндокринологический журнал») і газети «Новости медицины и фармации». Електронні версії новіших номерів журналів містять тільки резюме опублікованих статей.

Видавництво «Медицина» (<http://medlit.ru>) випускає 24 науково-практичних журнали, тематика яких охоплює всі галузі медицини та охорони здоров'я. Це широко відомі «Гигиена и санитария», «Клиническая лабораторная диагностика», «Детская хирургия», «Иммунология», «Клиническая медицина», «Неврологический журнал», «Российский стоматологический

журнал», «Эпидемиология и инфекционные болезни» та інші. Оригінальні статті та огляди з актуальних проблем сучасної медицини знайомлять читачів з новітніми досягненнями вітчизняної та зарубіжної медичної науки і практики.

Видавництво «Медиа Сфера» (<http://www.mediasphera.ru>) спеціалізується на випуску рецензованих науково-практичних медичних журналів, наприклад, «Архив патологии», «Проблемы эндокринологии», «Вестник оториноларингологии», «Профилактическая медицина», «Вестник офтальмологии», «Российская стоматология», «Вопросы курортологии», «Хирургия. Журнал им. Н.И. Пирогова» та інші. Для передплатника, який зареєструвався на сайті, відкрито доступ до повних текстів статей, опублікованих у журналі, на який він підписаний (починаючи з 2003 року).

Видавництво «Медиа Медика» (<http://www.consilium-medicum.com>) надає повнотекстові версії ряду провідних медичних періодичних видань Росії. Зокрема, журнал загальноклінічної спрямованості з тематичними додатками «Consilium Medicum», а також спеціалізовані журнали («Дневник психиатра», «Инфекции в хирургии», «Гинекология», «Системная гипертензия» та ін.), видання для лікарів поліклінік, провізорів/ фармацевтів, стоматологів. Всі представлені на сайті видання включають роботи провідних клініцистів – лідерів у відповідних галузях медицини і мають найвищий рівень наукової інформації.

Видавництво «Атмосфера» (<http://www.atmosphere-ph.ru>) пропонує відкритий доступ до восьми щоквартальних журналів «Новости кардиологии», «Астма и аллергия», «Пульмонология и аллергология», «Лечебное дело», «Нервы», «Нервные болезни», «Бюллетень Национального общества по изучению болезни Паркинсона и расстройств движений», «Научное обозрение респираторной медицины». Видання висвітлюють підходи до профілактики, діагностики та лікування різних захворювань, інформують про інноваційні технології в медицині. Особлива увага приділяється національним і міжнародним нормативним документам, клінічним рекомендаціям і стандартам, а також розбору клінічних випадків та обміну досвідом.

Електронне видання «Русского медицинского журнала» – РМЖ (<http://www.rmj.ru>) публікує оглядові статті з актуальних проблем медицини, лекції, реферати іноземних видань та інші матеріали, що сприяють післядипломному навчанню, зокрема, щодо клінічної фармакології, клінічних завдань, невідкладної допомоги. Статті добре ілюстровані схемами, малюнками, фотографіями. Можливий ефективний пошук за термінами і ключовими словами. РМЖ – саме популярне видання серед практикуючих лікарів, клінічних ординаторів, аспірантів, студентів старших курсів. Існує можливість форуму (Інтернет-конференції).

Формуються також електронні бібліотеки (архіви) наукових періодичних видань. Наприклад, «Наукова періодика України» (<http://archive.nbuv.gov.ua/portal/>) є електронною колекцією наукових періодичних видань України з різних галузей знання в т. ч. з біомедичних досліджень. Представлений також рейтинг журналів за даними Google-Академії, який містить 100 найбільш цитованих видань. Є доступ до репертуару електронних видань з різних спеціальностей, які не мають аналогів у традиційному друкованому вигляді, але затверджені щодо публікації результатів дисертаційних досліджень.

«Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України» (<http://dspace.nbuv.gov.ua>) – архів відкритого доступу універсальної тематики, що передбачає безкоштовний доступ до наукової інформації Академії.

Найбільший російський інформаційний портал в галузі науки, технології, медицини та освіти – «Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU» (<http://elibrary.ru>) містить реферати та повні тексти понад 16 млн. наукових статей та публікацій. На платформі eLIBRARY.RU доступні електронні версії більше 2,5 тис. російських науково-технічних журналів, у тому числі понад 1,3 тис. журналів у відкритому доступі. Серед основних проектів також Російський індекс наукового цитування.

При проведенні патентного пошуку суттєву допомогу можуть надати безкоштовні *патентні Інтернет-ресурси і БД*. Це спеціалізовані БД Укрпатенту (<http://www.ukrpatent.org/ua/bases2.html>) і Федерального інституту промислової власності Росії (http://www1.fips.ru/wps/wcm/connect/content_ru/ru/inform_resources/inform_retrieval_system/), Електронна бібліотека Європейського патентного відомства (<http://www.epo.org/>) і Електронна бібліотека інтелектуальної власності ВОІВ (<http://www.wipo.int/portal/index.html.en>), Євразійська патентно-інформаційна система (<http://www.eapo.org/rus/ea/intro/>), БД Світовий патентний пошук (<http://www.priorsmart.com/>).

Однією з найпотужніших, швидких і простих систем патентного пошуку в Інтернеті є Free Patents Online – FPO (<http://www.freepatentsonline.com/>).

Головний пошуковий інтерфейс FPO зображений на *рис. 5*.

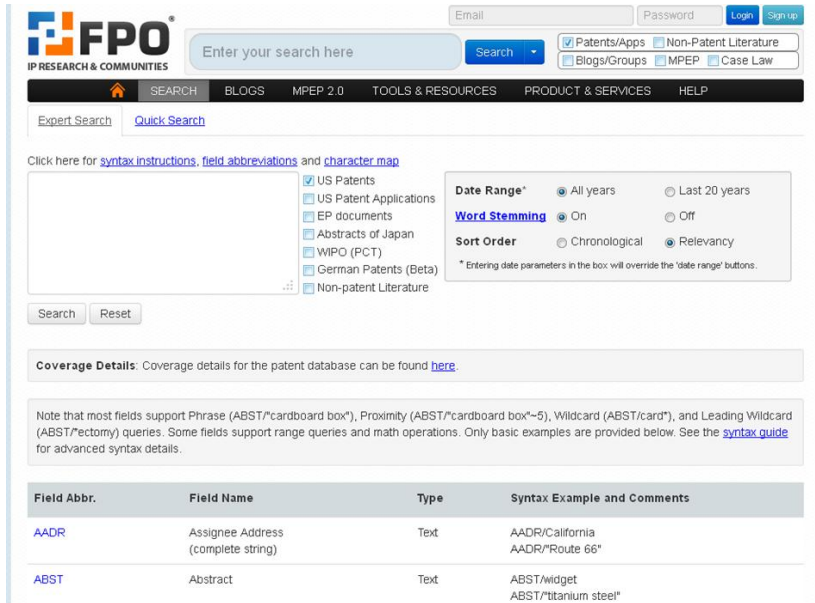

Рис. 5

Ця пошукова система забезпечує швидкий доступ до мільйонів патентів і патентних заявок, здійснюючи пошук у БД патентного відомства США, Європейського патентного відомства, Всесвітньої організації інтелектуальної власності та Японського патентного відомства.

Інтернет докорінно змінює світ лікаря і стає невід'ємною частиною його професійного життя, надаючи широкі можливості для інтерактивного навчання та підвищення кваліфікації.

Медицинські науково-освітні ресурси представлені переважно порталами, мета яких – надати можливість студенту та лікарю професійно розвиватися і спілкуватися з колегами. У проектах беруть участь провідні фахівці різних галузей медицини, які готові поділитися досвідом і знаннями на основі широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій.

«Єдиний медичний простір» (<http://inmeds.com.ua/index.php>) – освітній портал Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика. Ще один подібний проект – від Російського національного дослідницького медичного університету ім. М.І. Пирогова (<http://students.rsmu.ru/index.php>). Хоча обидва ресурси розроблені, насамперед, для власної аудиторії, проте, студенти, викладачі та науковці інших медичних вишів також можуть знайти корисну інформацію.

Портал «МедПросвіта» (<http://medprosvita.com.ua/>) є надійним джерелом актуальної професійної інформації світу медицини і розрахований на практикуючих лікарів усіх спеціальностей. На сайті представлені статті, що охоплюють більшість розділів медицини; відеозаписи медичних конференцій та презентаційні матеріали доповідачів; діючі медичні протоколи та накази МОЗ України; медичне право та інші матеріали.

На порталі Національного медичного Інтернет-конгресу «Человек и лекарство – Украина» (<http://www.chil.com.ua/>) представлені відеолекції, бібліотека повнотекстових видань та публікацій, навчальні програми, архів Інтернет-конференцій, онлайн-тренажер для підготовки лікарів різних спеціальностей до здачі комп'ютерного іспиту при атестації.

Система дистанційної професійної освіти лікарів, студентів та інших фахівців охорони здоров'я «Інтернист» (<http://www.internist.ru/>) організовує Інтернет-сесії, а також представляє відеолекції, статті та публікації. Унікальне програмно-апаратне рішення забезпечує всі функціональні можливості інтерактивного телевізійного мовлення, прийому і зберігання відеоматеріалів.

«Первый медицинский канал» (<http://www.1med.tv/>) – новий унікальний медіаресурс, який спеціалізується на регулярних онлайн-трансляціях освітніх програм для лікарів. Основне завдання проекту – сприяти підвищенню рівня кваліфікації та професійного розвитку лікарів. При виборі тем автори орієнтуються на їх актуальність і практичну значимість для аудиторії, про що можна судити з питань у прямому ефірі, коментарів до архівних матеріалів та на форумі сайту.

Професійний Інтернет-майданчик для лікарів «Medpro.ru» (<http://medpro.ru/>) надає об'єктивну і достовірну медичну інформацію, а також доступ до професійних ресурсів, серед яких статті, відео, описи клінічних випадків, бібліотека публікацій, безкоштовні сертифіковані онлайн-курси тощо.

Девізом найбільшого російського освітнього відеопорталу для лікарів «MED-EDU.ru» (<http://www.med-edu.ru>) є «Профессиональная информация: удобно, доступно, наглядно». Представлені відеозаписи лекцій видатних лікарів та викладачів; зйомки хірургічних операцій; виступи на наукових медичних конгресах; тривимірні анімаційні ролики, які наочно демонструють роботу різних органів і систем; освітні матеріали з фундаментальних наук; переклади зарубіжних медичних відеоматеріалів.

Портал інформаційної підтримки медичних керівників «Zdrav.ru» (<http://www.zdrav.ru/>) допоможе отримати думку експерта та рекомендації провідних фахівців галузі за рішенням широкого кола завдань, що виникають при організації роботи лікарняно-профілактичних закладів; дізнатися точку зору представників органів влади, професійних громадських ор-

ганізацій, різних відомств, наукових та освітніх установ щодо актуальних для галузі проблем; використовувати досвід колег у своїй роботі.

Де максимально оперативно можна опублікувати результати наукових досліджень? Як здійснити пошук актуальної інформації і знайти колег за науковими інтересами? Як підготувати наукову статтю або тези? Відповіді на ці та інші питання можна знайти на сайтах, які пропонують різні *Інтернет-сервіси, платформи та інструменти* для тих, хто пов'язав своє життя з наукою або тільки збирається це зробити.

«Медицинские интернет-конференции» (<http://www.medconfer.com/>), «Российская академия естествознания» (<http://www.rae.ru/>), «Альманах научных открытий» (<http://tele-conf.ru/>), «Publishing house Educations and Science» (<http://www.rusnauka.com/>) та інші запрошують вчених, аспірантів і студентів країн СНД для участі в Інтернет-конференціях, які є потужною системою інтерактивного обміну професійною інформацією. У мережі щодня проводяться сотні конференцій на різні теми, і в кожній з них можна вільно і, здебільшого, безкоштовно брати участь, розміщуючи власні матеріали та обговорюючи інформацію інших учасників. Здебільшого доступні електронні архіви минулих років. На жаль, негативною стороною подібних платформ є труднощі щодо юридичного захисту авторських прав на подану інформацію оригінального змісту.

Професійний портал «Мир врача» (<http://mirvracha.ru/>) є найбільшою базою ресурсів для лікарів та студентів-медиків, а також майданчиком для професійного спілкування, обміну досвідом, думками. Команда експертів щодня вибирає з потоку інформації найважливіше і розміщує на сайті.

Взаємодію вчених значно полегшать також сервіси «Социальной научной сети» (<http://www.science-community.org/>), професійної соціальної мережі для лікарів «Evrika.ru» (<http://evrika.com.ua/>) і «Українського наукового клубу» (<http://nauka.in.ua/>). Особливості кар'єри вченого є темою блогу «Молодой ученый» (<http://forscientists.ru/>).

РЕСУРСИ З ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ

Особливої уваги заслуговують ресурси з доказової медицини, яка має власні підходи до пошуку інформації. Перший і найважливіший з них полягає в тому, щоб використовувати лише авторитетні джерела – міжнародні рецензовані журнали і якісні БД. Другий, – при пошуку інформації спиратися на ієрархію доказових даних: систематичний огляд (мета-аналіз) → рандомізовані клінічні випробування → когортні (обсерваційні дослідження) → дослідження «випадок-контроль» → описи випадків. Найвищу міру достовірності має systematic review (систематичний огляд)

– наукове дослідження із задалегідь спланованими методами, де об'єктом вивчення є результати оригінальних досліджень.

Для українських медичних працівників сучасні інформаційні технології, а особливо Інтернет, значно спростили доступ до доказової інформації щодо нових і вже існуючих методів лікування та лікарських засобів.

Роботу над інформацією в доказовій медицині можна проводити за двома напрямками:

- отримання нових доказів щодо ефективності і безпеки лікарських засобів завдяки проведенню клінічних та інших досліджень;
- пошук уже отриманих доказів, їх інтерпретація, перевірка й обробка.

Перший напрям припускає знання і використання клініцистами та науковими співробітниками медичної статистики, а другий – набуття пошукових навичок зі знаходження необхідної доказової інформації.

Представляємо огляд найбільш повноцінних і доступних джерел інформації з вивчення принципів доказової медицини, які синтезують результати цих досліджень, використовуючи підходи, що зменшують можливість систематичних і випадкових помилок.

На першому етапі (і часто цього буває цілком достатньо) слід звернутися до Кокранівської бібліотеки – The Cochrane Library (<http://www.thecochranelibrary.com>), яка містить такі БД:

1. Кокранівська БД систематичних оглядів (Cochrane database of Systematic Reviews – CDSR) – закінчені систематичні огляди та протоколи оглядів – найнадійніше джерело новітньої, ретельно відібраної і критично обробленої інформації, які виконані організацією The Cochrane Collaboration (Кокранівське співробітництво).

2. Кокранівський реєстр контрольованих випробувань – бібліографічна БД усіх публікацій контрольованих випробувань, виявлених у процесі систематичного вивчення міжнародних електронних БД, ручного вичерпного пошуку в наукових біомедичних журналах та інших виданнях.

3. Реферативна БД оглядів щодо ефективності медичних втручань – це структуровані реферати з критичної оцінки систематичних оглядів й метааналізів, опублікованих у різних джерелах.

4. Кокранівська БД з методології оглядів містить бібліографію публікацій із методологій синтезу й аналізу результатів клінічних досліджень.

Кокранівська електронна бібліотека містить також: навчальний посібник з методології складання систематичних оглядів; глосарій специфічних термінів, прийнятих в організації; адреси проблемних груп й інших підрозділів Кокранівської співдружності; базу даних рефератів аналітичних досліджень за оцінкою ефективності медичних технологій і каталог ресурсів Інтернету по доказовій медицині.

Особливості пошуку в Кокранівській бібліотеці:

- виконується у всіх БД одночасно і проводиться по всьому тексту документа;
- здійснюється з використанням ключових слів тексту і медичних предметних рубрик MeSH.
- рекомендується поміщати між ключовими словами оператори близькості – NEAR (в межах одного речення) або NEXT (поруч), в іншому випадку пошукова система може відібрати статті з іншої тематики.

На *рис. 6* показана головна сторінка Кокранівської бібліотеки.

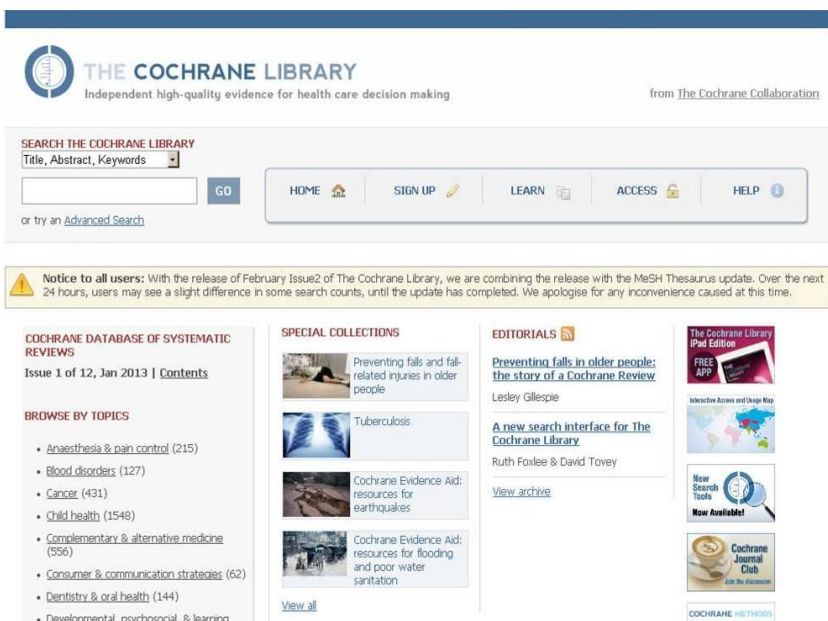

Рис. 6

Враховуючи розміри повних варіантів оглядів, представлених у Кокранівській бібліотеці, припустимі операції, які можна використовувати при пошуку:

- *Truncation* (усічення): використовується зірочка (*);
- *Phrase searching* (пошук фрази): використовуються лапки (« »);
- *Combining terms* (комбінування термінів): використовуються логічні оператори AND, OR, NOT.

Якщо систематичні огляди не знайдені, здійснюють пошук рандомізованих контрольованих випробувань (PCI) в наступних БД:

- Кокранівський реєстр контрольованих випробувань з відповідної тематики – містить посилання на PCI, які були виявлені шляхом перегляду de visu журналів і БД;
- Best Evidence – містить реферати PCI, які пройшли контроль якості, і коментарі до них;
- Medline і Embase – пошук за останні три роки, що дозволяє виявити PCI, ще не включені до Кокранівський бібліотеку і БД Best Evidence.

За відсутності публікації потрібної тематики в Кокранівській бібліотеці наступним етапом є пошук в джерелах інформації, які також містять високоякісні (хоча і не поновлювані) огляди та коментарі до них.

Це, перш за все, журнали «ACP Journal Club» і «Evidence-Based Medicine», які містять структуровані реферати високоякісних досліджень і коментарі фахівців з обговоренням перспектив практичного використання отриманих результатів і об'єднані в БД Best Evidence (<http://www.bestevidence.com>) з вбудованою пошуковою системою.

На *рис. 7* представлена головна сторінка БД Best Evidence.

Best Evidence Nationwide Trial Consulting and Support
1.800.648.5051
Receive a Postcard?

Home About Us Services Client Successes Search Client Log-in

"AT HIS BEST, MAN IS THE NOBLEST OF ALL ANIMALS; SEPARATED FROM LAW AND JUSTICE HE IS THE WORST."
—ARISTOTLE

Best Evidence develops winning strategies for evidence-based advocacy that appeal to "man at his best." The Best Evidence MethodSM represents the ongoing aggregation of our best thinking on defending high-exposure malpractice, negligence and bad faith, breach-of-duty type claims. It is a comprehensive system designed to neutralize Keenan/Ball "Reptile" and other such emotional plea-based schemes, and, in many cases, cause them to backfire.

The Method is enhanced by our proprietary National Tracking Database of characteristics associated with extreme awarding behavior. Identifying and understanding those jurors most susceptible to unchecked, emotional decision-making gives evidence-based advocates an additional measure of confidence in risk analysis and strategy decisions.

Contact us today to get started.

Рис. 7

Best Evidence поновлюється щорічно і в даний час включає більше 2 тис. рефератів статей з терапії, опублікованих з 1991 року, а також матеріали, що публікуються з 1995 року, з акушерства та гінекології, сімейної медицини, педіатрії, психіатрії та хірургії. Кожні 5 років всі матеріали оцінюються заново з точки зору їх відповідності сучасному рівню знань.

Оскільки в БД Best Evidence включаються тільки дослідження високої методологічної якості, її обсяг значно менше, ніж у багатьох аналогічних джерел інформації, що істотно полегшує пошук.

Статті представлені у вигляді структурованих резюме з коментарями експертів, що робить джерело особливо цікавим для клініцистів, тому що дозволяє визначити, як нові знання, отримані в представленому дослідженні, вписуються в існуючі уявлення з досліджуваної проблеми. Спочатку статті були розміщені в АСР Journal Club і EBM. Російськомовним варіантом цього видання є «Міжнародний журнал медичної практики», який видавався протягом 1996–2003 років.

Clinical Evidence (<http://www.clinicalevidence.com>) – електронний довідник з доказової медицини – регулярно поновлювана БД про методи лікування, які широко застосовуються при поширених захворюваннях. Запити розподілені по нозологічним одиницям і містять інформацію щодо прогнозу, профілактики, ефективності лікування, засновану тільки на даних систематичних оглядів і рандомізованих клінічних випробувань.

Доступ до БД платний, проте, є можливість і безкоштовного доступу протягом 7 днів після реєстрації на сайті.

На *рис. 8* представлена головна сторінка БД Clinical Evidence.

The screenshot shows the Clinical Evidence website interface. At the top, there is a navigation bar with the 'dtb' logo and links for 'CME/CPD modules, Podcasts', 'Email alerts, Article archive', and 'Topic collections'. Below this is a search bar and a menu with options like 'Journals', 'Jobs', 'Education', 'Decision support', 'Quality improvement', 'Community', and 'BMJ'. A cookie notice is displayed below the navigation bar. The main content area features the 'ClinicalEvidence' logo and a sign-up prompt for email alerts. A search bar with a 'Show Conditions' button is present. Below the search bar, there are sections for 'Discover more about EBM', 'Learn, teach, and practise evidence-based medicine', and 'Free sample'. The 'LATEST UPDATED REVIEWS' section lists several articles with their titles and dates. The 'LATEST CITATIONS' section lists recent citations. The BMJ logo is prominently displayed in the bottom right corner.

Рис. 8

Якщо пошук в БД Cochrane Library, Best Evidence, і Clinical Evidence виявився безрезультатним, можна звернутися до *бібліографічної БД MEDLINE* (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>). При пошуку джерел з доказової медицини бажано використовувати фільтри Clinical Queries (клінічні запити) і Systematic Reviews (систематичні огляди), призначені для практикуючих лікарів. Обидва фільтра обмежують пошук статтями про дослідження, проведеними за певною методикою.

Крім ключових біомедичних БД існують і інші джерела доказової медицини, в той числі в Україні, Росії та інших країнах СНД. Доступ до них розробляється відповідними організаціями та установами з використанням новітніх інформаційних технологій.

Серед них відзначимо: Межрегиональное сообщество специалистов доказательной медицины (<http://www.osdm.org>), Московский центр доказательной терапии и фармакотерапии (<http://evbmed.fbm.msu.ru>), Московское отделение Общества специалистов доказательной медицины (<http://osdm.msk.ru>), Научно-методический центр по обеспечению качества медицинской помощи (<http://www.healthquality.ru>), Портал о клинических испытаниях CRA-club (<http://cra-club.ru>), Портал о здоровье «LikarInfo» (<http://www.likar.info/pro/dokazatelmed>).

Окремі аспекти застосування принципів доказової медицини висвітлюють також деякі профільні періодичні видання. Наприклад, журнали «Therapia. Український медичний вісник» (<http://therapia.ua>), «Український медичний часопис» (<http://www.umj.com.ua/category/dokazatelnaya-medicina>), «Медицина світу» (<http://msvitu.com/>), «Доказова медицина та клінічна епідеміологія» (<http://www.zdrav.net/publisher>), «Раціональна Фармакотерапія в кардіології» (<http://www.rpcardio.ru>), «Раціональна фармакотерапія» (<http://rpht.com.ua>), газета «Здоров'я України» (<http://health-ua.com>) та інші.

Більш повний перелік ресурсів з доказової медицини наданий у додатку.

Отже, знання сучасних технологій пошуку, аналізу та узагальнення медичної інформації дає можливість орієнтуватися в потоці публікацій та визначати достовірність і якість будь-якого дослідження, а в кінцевому результаті – застосовувати ефективні методи лікування і проводити власні наукові дослідження високої методологічної якості.

ПОСИЛАННЯ НА МЕДИЧНІ РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ

ПОШУКОВІ СИСТЕМИ, КАТАЛОГИ, НАВІГАТОРИ
<p>DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research) Пошукова система і доступ до електронних документів європейських досліджень http://search.driver.research-infrastructures.eu/Welcome.action</p>
<p>MedBioWorld Медичний інформаційно-довідковий портал http://www.medbioworld.com</p>
<p>Medical Matrix Інтернет-ресурси клінічної медицини http://www.medmatrix.org/</p>
<p>MedLinks.ru - вся медицина в Інтернеті http://www.medlinks.ru/</p>
<p>OpenDOAR (The Directory of Open Access Repositories) Директорія архівів відкритого доступу http://opendoar.org</p>
<p>Pubget Пошукова система PDF-файлів з медичних та біологічних наук http://pubget.com/</p>
<p>Registry of Open Access Repositories (ROAR) Реєстр електронних архівів наукових установ і навчальних закладів відкритого доступу http://roar.eprints.org/</p>
<p>Science Komm Багатомовний каталог ресурсів з медицини і біологічних наук http://www.sciencekomm.at/</p>
<p>SciGuide – Научные ресурсы в открытом доступе Електронний навігатор зарубіжних наукових електронних ресурсів відкритого доступу http://www.prometeus.nsc.ru/sciguide/</p>
<p>Scirus Наукова спеціалізована пошукова система http://www.scirus.com/</p>
<p>Scopus Найбільша база рефератів і цитування http://www.scopus.com/</p>
<p>Web-медицина Каталог професійних медичних ресурсів http://webmed.irkutsk.ru/</p>

WorldCat Найбільша в світі бібліографічна БД http://www.worldcat.org/
Академия Google Пошук наукової літератури http://scholar.google.com.ua/
ОФІЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА СЛУЖБИ
Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/ru/
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України http://mon.gov.ua/index.php/ua/
Міністерство охорони здоров'я України http://www.moz.gov.ua/ua/i/
Служба захисту прав пацієнтів і лікарів http://www.defender.spb.ru/
Харківська обласна рада молодих вчених та спеціалістів http://scientists.kharkov.ua/index.php
Центр тестування при МОЗ України http://testcentr.org.ua/
БІБЛІОТЕКИ
U.S. National Library of Medicine Національна медична бібліотека США http://www.nlm.nih.gov/
Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету http://libr.knmu.kharkov.ua/
Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського http://www.nbuv.gov.ua/
Національна наукова медична бібліотека України http://www.library.gov.ua/
Центральна бібліотека Пуцинського наукового центру РАН http://cbp.iteb.psn.ru/library/default.html
Центральна наукова медична бібліотека Першого Московського державного медичного університету ім. І.М. Сеченова (ЦНМБ) http://elibrary.ru/defaultx.asp
ВИДАВНИЦТВА
Medknow Publications БД науково-медичних рецензованих журналів http://www.medknow.com/

<p>NAP Видавництво національних академій США http://www.nap.edu/topics.php?topic=288</p>
<p>NPG – Nature Publishing Group БД повнотекстових журналів з природничих наук http://www.nature.com/siteindex/index.html</p>
<p>Springer OpenBooks Книги Springer у вільному доступі http://www.springeropen.com/books</p>
<p>Springer OpenJournals Журнали Springer в у вільному доступі http://www.springeropen.com/journals</p>
<p>Атмосфера http://www.atmosphere-ph.ru</p>
<p>Заславский http://www.mif-ua.com</p>
<p>Медиа Медика http://www.consilium-medicum.com</p>
<p>Медиа Сфера http://www.mediasphera.ru</p>
<p>Медицина http://medlit.ru</p>
<p>Менеджер здравоохранения http://www.idmz.ru/</p>
<p style="text-align: center;">ІНФОРМАЦІЙНІ ПОРТАЛИ, ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ, АРХІВИ, БД</p>
<p>Academic Journals Безкоштовний доступ до наукової інформації (журнали, конференції) http://www.academicjournals.org/</p>
<p>ANGIOLOGIA Медичний міждисциплінарний інтернет-проект http://www.angiologia.ru/</p>
<p>ANTIBIOTIC.ru: Антибиотики и антимикробная терапия http://www.antibiotic.ru/</p>
<p>BIOLINE-International Некомерційна служба електронних публікацій для наукових журналів з біології, медицини та охорони здоров'я http://www.bioline.org.br</p>
<p>BioMed Central Доступ до медичних журналів http://www.cmjournal.org/</p>
<p>CardioNeurology.ru http://www.cardioneurology.ru/</p>

<p>CRITICAL: Сайт медицины критических состояний http://www.critical.ru/</p>
<p>DART-Europe Портал відкритого доступу до тез і дисертацій вчених Європейського Союзу http://www.dart-europe.eu/basic-search.php</p>
<p>Directory of open access Journals Директорія журналів відкритого доступу http://www.doaj.org</p>
<p>EBSCO Publishing Influenza Публікації про грип http://www.ebscohost.com/flu</p>
<p>Electronic Journals Library Електронна бібліотека журналів http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/index.phtml?bibid=AAAA&colors=7&lang=en%20=%20Elektronische%20Zeitschriftenbibliothek%20EZB</p>
<p>Evrika.ru. Профессиональная социальная сеть для врачей http://evrika.com.ua/</p>
<p>Free Medical Journals Безкоштовні медичні журнали www.freemedicaljournals.com</p>
<p>Healthline Body Maps Анатомія-онлайн http://www.healthline.com/human-body-maps/#1/1</p>
<p>HighWire Press Free Access to Developing Economies Вільний доступ до провідних медичних журналів http://highwire.stanford.edu/lists/devecon.dtl</p>
<p>HighWire Press Free Online Full-text Articles Вільний доступ до повнотекстовим статей біомедичного напрямку http://highwire.stanford.edu/lists/freart.dtl</p>
<p>HINARI Доступ до електронних версій видань біомедичної тематики http://extranet.who.int/hinari/en/journals.php</p>
<p>Infodent.RU Стоматологический информационный сервер http://infodent.ru</p>
<p>MedoBook.com. Портал профессиональной медицины http://medobook.com/</p>
<p>MEDI.RU - подробно о лекарствах http://medi.ru/</p>
<p>Medical Heritage Library Електронна бібліотека з історії медицини http://www.medicalheritage.org/</p>
<p>MedMir.com Огляди світових медичних журналів російською мовою http://www.medmir.com</p>

<p>MedPro: Медицина для професіоналов Незалежний міжнародний інформаційно-освітній портал http://medpro.ru/</p>
<p>National electronic Library for Health Національна електронна медична бібліотека http://www.evidence.nhs.uk/</p>
<p>NCBI Bookshelf Електронна колекція біомедичних книг http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books</p>
<p>NeuroMorpho.Org Колекція загальнодоступних 3D-реконструкцій нейронів і пов'язаних з ними метаданих http://neuromorpho.org/neuroMorpho/index.jsp</p>
<p>Oncologystat.com Професійна інформація з онкології http://www.practiceupdate.com/general/oncologystat/?path=index.html</p>
<p>Oxford Journals Повнотекстова БД журналів видавництва Оксфордського університету, в тому числі з медицини та охорони здоров'я http://www.oxfordjournals.org/</p>
<p>PEDIATRICSINFO Новини, публікації та посилання з педіатрії http://pediatricsinfo.ucoz.ru/</p>
<p>PLoS (The Public Library of Science) Наукова база журналів з медицини та біології відкритого доступу http://www.plos.org/</p>
<p>Publishing house Education and Science s.r.o. Архів наукових публікацій з різних галузей науки і техніки http://www.rusnauka.com/</p>
<p>PubMed Пошуковий інструмент системи MEDLINE http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/</p>
<p>PubMed Central Безкоштовний цифровий архів журналів з біомедичних наук і наук про життя http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/</p>
<p>ROSONCOWEB. РОССИЙСКИЙ ОНКОЛОГИЧЕСКИЙ ПОРТАЛ http://www.rosoncweb.ru/</p>
<p>RusAnestht. Русский анестезиологический сервер http://rusanesth.com</p>
<p>Rusbiotech - Российские биотехнологии и биоинформатика http://www.rusbiotech.ru</p>
<p>ScienceDirect Безкоштовний доступ до медичних журналів Elsevier Science http://www.sciencedirect.com/</p>

SERMO Online-програма для вчених-медиків з обміну досвідом http://www.sermo.com/
The Geneva Foundation for Medical Education and Research - Free Medical Journals БД журналів відкритого доступу від Женевського Фонду медичної освіти і досліджень http://www.gfmer.ch/Medical_journals/Free_medical.php
UK PubMed Central (УКПМС) Цифровий архів повнотекстових рецензованих публікацій http://ukpmc.ac.uk/
UroWeb.ru: Урологический информационный портал http://www.uroweb.ru/
Zdrav.ru - портал информационной поддержки медицинских руководителей http://www.zdrav.ru/
Альманах Научных Открытий: Телеконференции. Научные труды (СибГМУ) http://tele-conf.ru/
Биоэтический форум http://www.bioethics.ru
Боль : информационный портал http://paininfo.ru/
Вместе против рака: Сайт Союза противораковых организаций России http://netoncology.ru/
ГастроСкан. Функциональная гастроэнтерология http://www.gastroscan.ru/
Гемодиализ для специалистов http://hd13.ru/
Гемостаз и реология http://www.hemostas.ru/
Електронні наукові фахові видання http://www.nbu.gov.ua/e-journals/index.html
Єдиний медичний простір http://inmeds.com.ua/index
Интенсивная терапия новорожденных http://nicu.rusmedserv.com/
Интернист Всероссийська освітня інтернет-програма для лікарів http://www.internist.ru/
История зубоврачевания и стоматологии http://www.historymed.ru/dental/
История медицины http://www.historymed.ru/encyclopedia/

Кардиосайт http://www.cardiosite.ru
КиберЛенинка = Cyberleninka Наукова електронна бібліотека http://cyberleninka.ru/
Лаборатория телемедицины Российского Научного Центра хирургии имени Б.В. Петровского РАМН http://tele.med.ru/
Медицинские Интернет-конференции http://www.medconfer.com/
Медицинский вестник : портал российского врача http://medvestnik.ru/
МедЕкоПортал. Гігієна та медична екологія http://www.health.gov.ua/
МедПросвіта: Профессиональные статьи для практикующих врачей http://medprosvita.com.ua/
МЕДФАРМКОННЕКТ: Информационный портал для профессионалов фармацевтической и медицинской отраслей Украины и других стран http://medpharmconnect.com/
Международные научные конференции http://moluch.ru/conf/
Мир врача Крупнейшая база ресурсов для врачей и студентов-медиков http://mirvracha.ru/
Молекулярная динамика и инновационные технологии МГУ http://www.moldyn.ru/
Наукова електронна бібліотека періодичних видань Національної академії наук України http://dspace.nbuv.gov.ua
Наукова періодика України http://archive.nbuv.gov.ua/portal/
Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU http://elibrary.ru/defaultx.asp
Новости украинской психиатрии http://www.psychiatry.ua/
Первый медицинский канал Онлайн-трансляції освітніх програм для лікарів http://www.1med.tv/
Практическая молекулярная биология http://molbiol.edu.ru/
Ремедиум : Информационно-аналитический портал http://www.remEDIUM.ru/
Российский стоматологический портал http://www.orthodont.spb.ru/

Русский стоматологический Сервер http://rusdent.com/
Семейная медицина http://www.fammed.ru/index.php
Український портал Ультразвукової діагностики http://ultrasound.net.ua/
Укрдентал. Первый Украинский Стоматологический Сервер http://www.ukrdental.com/
Укркардіо. Український кардіологічний портал http://www.ukrcardio.org/index.php
Федеральная электронная медицинская библиотека http://feml.scsm.l.rssi.ru/feml?295455
Формула врача: Новости. Мнения. Обучение Професійний інтернет-портал для лікарів від Видавничої групи «ГЕО-ТАР-Медиа» http://www.formulavracha.ru/
РЕСУРСИ З ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ ЗАРУБІЖНІ РЕСУРСИ
ACP Journal Club. The Best New Evidence For Patient Care Узагальнення кращих нових доказів з внутрішніх хвороб http://annals.org/journalclub.aspx
American College of Physicians (ACP). Internal Medicine. Doctors for Adults Національна організація лікарів-терапевтів, які спеціалізуються на профілактиці, виявленні та лікуванні захворювань у дорослих http://www.acponline.org
Australian National Health and Medical Research Council Бібліотека клінічних рекомендацій Національної Австралійської Ради з досліджень в області охорони здоров'я http://www.health.gov.au/
Best Evidence Реферативна і повнотекстова БД з медицини http://www.bestevidence.com
British Medical Journal Британський Медичний Журнал http://www.bmj.com/specialties/evidence-based-practice
Canadian Medical Association БД клінічних рекомендацій, створених або схвалених Канадською медичною асоціацією http://www.cma.ca/
Center Health Evidence Центр Доказової медицини Університету Альберти http://www.cche.net

<p>Centre for Evidence-based Medicine at the University of Oxford Оксфордський Центр доказової медицини http://www.cebm.net</p>
<p>Clinical Evidence Міжнародна БД систематичних обзорів http://clinicalevidence.bmj.com/x/index.html</p>
<p>Cochrane Collaboration open learning material for reviewers Відкриті навчальні матеріали Кокранівського Співробітництва http://www.cochrane-net.org/openlearning</p>
<p>Cochrane Library Кокранівська бібліотека http://www.thecochranelibrary.com</p>
<p>Critical Appraisal Сайт навчальних програм http://www.evidence-based-medicine.com</p>
<p>Current Controlled Trials Міжнародна база даних, яка об'єднує реєстри рандомізованих контрольованих досліджень у різних галузях медицини http://www.controlled-trials.com/mrct</p>
<p>eGuidelines БД рефератів клінічних рекомендацій, протоколів, стандартів і матеріалів з їх створення та впровадження в медичну практику, опублікованих у журналах Guidelines, Guidelines in Practice, Medendum http://www.eguidelines.co.uk</p>
<p>Embase Бібліографічна БД http://www.embase.com</p>
<p>Evidence Based Medicine. University Library at the University of Illinois at Chicago Ресурси з доказової медицини Бібліотеки Університету штату Іллінойс http://www.uic.edu/depts/lib/lhsp/resources/ebm.shtml</p>
<p>Evidence-Based Medicine БД спеціалізованої інформації http://ebm.bmj.com</p>
<p>Health Canada – Population and Public Health БД клінічних рекомендацій Канади http://www.phac-aspc.gc.ca/</p>
<p>Health Services / Technology Assessment Texts (HSTAT) Науково обґрунтовані відгуки від Агентства з охорони здоров'я і якості досліджень (AHRQ) http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK16710</p>
<p>Informed Health Online. Institute for Quality and Efficiency in Health Care Медична інформаційна мережа Інституту якості та ефективності охорони здоров'я http://www.informedhealthonline.org</p>

<p>Introduction to Evidence-Based Practice. Duke University Medical Center Library and the Health Sciences Library at the University of North Carolina Введення в науково-обгрунтовану практику http://guides.mclibrary.duke.edu/ebmtutorial</p>
<p>JAMAevidence Основні інструменти для розуміння і застосування медичної літератури та постановки клінічних діагнозів http://www.jamaevidence.com</p>
<p>Lamar Soutter Library. University of Massachusetts Medical School Центр Доказовою медицини Медичної Школи Массачусетського Університету http://library.umassmed.edu/EBM</p>
<p>Medscape Веб ресурс для лікарів та інших фахівців у галузі охорони здоров'я http://www.medscape.com</p>
<p>National Electronic Library for Health (NeLH) Національна електронна медична бібліотека Великобританії http://www.nelm.nhs.uk</p>
<p>National Guideline Clearinghouse (NGC) Публічний ресурс на основі фактичних даних клінічних рекомендацій http://www.guidelines.gov</p>
<p>National Institute for Clinical Excellence (NICE) База даних клінічних рекомендацій, створених Національною системою охорони здоров'я Великобританії http://www.nice.org.uk/</p>
<p>New Zealand Guidelines Group Клінічні рекомендації з різних проблем охорони здоров'я http://www.nzgg.org.nz</p>
<p>PRODIGY (Clinical Guidance) Проект постійно поновлюваних (up-to-date) клінічних рекомендацій на допомогу лікарям загальної практики в прийнятті обгрунтованих рішень http://prodigy.clarity.co.uk</p>
<p>SchARR-Lock's Guide to the Evidence Пошукова система для вилучення бібліографічних списків виявлених оглядів і рекомендацій http://scharlibrary.blogspot.com</p>
<p>Scottish Intercollegiate Guidelines Network Компендіум клінічних рекомендацій, створених Шотландської групою SIGN http://www.sign.ac.uk/</p>
<p>Section on Evidence Based Health Care, The New York Academy of Medicine Центр ресурсів по ДМ Нью-Йоркської медичної академії http://www.nyam.org/fellows-members/ebhc</p>

<p>Sheffield Evidence for Effectiveness and Knowledge Посилання на різні джерела з доказової медицини: керівництва, тести, опи- си клінічних ситуацій, доступ до повнотекстових медичних журналів тощо http://www.evidence.nhs.uk/</p>
<p>Suny Downstate Medical Center Evidence Based Medicine Tutorial Медичний центр Suny Downstate Медичної дослідницької бібліотеки Брукліна http://library.downstate.edu/EBM2/contents.htm</p>
<p>Supercourse Epidemiology, the Internet and Global Health Інтернет курси з навчання епідеміології та основам доказової медицини http://www.pitt.edu/~super1</p>
<p>The Cochrane Collaboration Кокранівське співробітництво http://www.cochrane.org</p>
<p>The Evidence for Policy and Practice Information and Coordinating Centre, EPPI-Centre Інформаційно-координаційний центр доказових даних в області політики і практики (EPPI-Центр) http://eppi.ioe.ac.uk/EPPIWeb/home.aspx</p>
<p>The Faculty of Medicine & Dentistry at the University of Alberta Факультет медицини і стоматології Університету Альберти в Едмонтоні http://www.med.ualberta.ca</p>
<p>The KT Clearinghouse. The Canadian Institute of Health Research (CIHR) Центр Доказательной медицины Университета Торонто http://ktclearinghouse.ca/cebm</p>
<p>The Ministry of Health. New Zealand Guidelines Group Сприяння вико- ристанню доказів у наданні медичних послуг та інвалідності http://www.health.govt.nz</p>
<p>The National Institute for Health and Care Excellence (NICE) Національний інститут охорони здоров'я та клінічного догляду http://www.nice.org.uk</p>
<p>The New England Journal of Medicine http://content.nejm.org</p>
<p>The University of Sheffield. Evidence Based Information Practice Електронна БД ресурсів з науково-обґрунтованої медичної практики http://www.shef.ac.uk/scharr/sections/ir/research/eb/</p>
<p>Turning Research Into Practice (TRIP) Медична пошукова система з акцентом на доказову медицину http://www.tripdatabase.com</p>
<p>University of Alberta Evidence-based Practice Center Центр практики, заснованої на доказах, Університету Альберти http://www.ualberta.ca/ARCHE/epc.htm</p>
<p>University of Michigan. Department of Pediatrics. Evidence-Based Pediatrics Web Site Педіатричний факультет Мічиганського університету http://www.med.umich.edu/pediatrics/ebm/cat.htm</p>

<p>University of Southern California. Department of Family Medicine Відділення сімейної медицини університету Східної Каліфорнії http://keck.usc.edu/Education/Academic_Department_and_Divisions/Department_of_Family_Medicine.aspx</p>
<p>UpToDate Частина Wolters Kluwer Health, провідний постачальник інформації та бізнес-аналітики для студентів, фахівців та установ у галузі медицини, догляду за хворими, об'єднання охорони здоров'я та фармацевції http://www.uptodate.com</p>
<p align="center">РЕСУРСИ З ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ</p>
<p>CRA-club – Портал о клинических испытаниях http://cra-club.ru/</p>
<p>LikarInfo – портал о здоровье http://www.likar.info/pro/dokazatelmed</p>
<p>Газета «Здоров'я України» http://health-ua.com</p>
<p>Доказательная фармакотерапия в кардиологии http://cardiodrug.ru</p>
<p>Журнал «Therapia. Украинский медицинский вестник» http://therapia.ua</p>
<p>Журнал «Доказательная медицина и клиническая эпидемиология» http://www.zdrav.net/publisher</p>
<p>Журнал «Медицина світу» http://msvitu.com/</p>
<p>Журнал «Рациональная Фармакотерапия в Кардиологии» http://www.rpcardio.ru</p>
<p>Журнал «Рациональная фармакотерапия» http://rpht.com.ua</p>
<p>Журнал «Український медичний часопис» http://www.umj.com.ua/category/dokazatelnaia-medicina</p>
<p>Журнали видавництва «Medix» http://www.health-medix.com/</p>
<p>Межрегиональное сообщество специалистов доказательной медицины http://www.osdm.org</p>
<p>Московский центр доказательной терапии и фармакотерапии http://evbmed.fbm.msu.ru</p>
<p>Московское отделение Общества специалистов доказательной медицины http://osdm.msk.ru</p>
<p>Научно-методический центр по обеспечению качества медицинской помощи http://www.healthquality.ru</p>

Национальный Научный Центр Материнства и Детства http://www.nrcmc.kz/ru/usefulurls/201-2010-08-26-02-09-05
Семинар з доказової медицини (Санкт-Петербург, 2001 р.) http://aiha-moscow.narod.ru/clinepi/clinepi.html
НАУКОВО-ДОСЛІДНІ УСТАНОВИ, ОРГАНІЗАЦІЇ, ТОВАРИСТВА, ЦЕНТРИ
Athero.ru: Информационно-образовательный сайт сотрудников Центра атеросклероза http://athero.ru/
Ассоциация организаций по клиническим исследованиям http://acto-russia.org/
Ассоциация хирургов-гепатологов http://hepatoassociation.ru/
Белорусский республиканский научно-практический центр «Кардиология» http://www.cardio.by/
Воронежское общество эндокринологов и диабетологов http://www.voed.ru/
Всероссийский центр экстренной и радиационной медицины имени А.М. Никифорова http://www.arcerm.spb.ru/main.html
Гематологический научный центр РАМН http://www.blood.ru/
Государственный научно-исследовательский центр профилактической медицины http://www.gnicpm.ru/
Государственный научный центр дерматовенерологии и косметологии http://www.cnikvi.ru/
Институт Белка РАН http://www.protres.ru/
Институт биофизики СО РАН http://www.ibp.ru/index.php
Институт биологии гена (ИБГ) РАН http://www.genebiology.ru
Институт биоорганической химии им. М.М. Шемякина и Ю.А. Овчинникова http://www.ibch.ru/
Институт биофизики клетки РАН http://www.icb.psn.ru/
Институт биохимии имени А.Н. Баха РАН http://www.inbi.ras.ru/

Институт глазных болезней и тканевой терапии им. В.П. Филатова АМН Украины http://www.filatov.md/rus
Институт медико-биологических проблем РАН http://www.imbp.ru/
Институт микробиологии им. С.Н. Виноградского РАН http://www.inmi.ru/
Институт молекулярной биологии им. Н.А. Энгельгардта РАН http://www.eimb.ru/
Институт неврологии, психиатрии и наркологии АМН Украины http://www.inpn.org.ua/
Институт общей генетики им. Н.И.Вавилова РАН http://vigg.ru/
Институт проблем криобиологии и криомедицины НАН Украины http://www.cryo.org.ua/ipk_rus/home_r.html
Институт теоретической и экспериментальной биофизики РАН http://web.iteb.psn.ru/
Институт физиологии им. И.П. Павлова РАН http://www.infran.ru/
Институт химической биологии и фундаментальной медицины СО РАН http://www.niboch.nsc.ru/
Институт цитологии и генетики СО РАН http://www.bionet.nsc.ru/
Институт цитологии РАН http://www.cytspb.rssi.ru/
Институт експериментальної патології, онкології і радіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України http://www.onconet.kiev.ua/
Институт біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України http://www.biochemistry.org.ua
Институт геронтології ім. Д.Ф. Чеботарьова Національної академії медичних наук України http://www.geront.kiev.ua
Институт екологієни і токсикології ім Л.І. Медведя http://medved.kiev.ua/
Институт медичної радіології ім. С.П. Григор'єва Національної академії медичних наук України http://medradiologia.kharkov.ua/
Институт молекулярної біології і генетики НАН України http://www.imbg.org.ua/uk/
Институт педіатрії, акушерства і гінекології НАМН України http://ipag-kiev.org.ua/ru
Кафедра стоматологии с клиникой челюстно-лицевой хирургии ДГМУ http://www.mfs.dsmu.edu.ua

Кафедра судебной экспертизы и правооказания СПбГМУ http://medleg-spb.narod.ru/
Клиническое подразделение Российского научного медицинского общества терапевтов: клинические исследования в области терапии http://www.ingorts.ru/
Красноярское краевое региональное отделение Федерации анестезиологов и реаниматологов http://www.kraar.ru
Кубанский центр анестезиологии-реаниматологии http://kubanesth.narod.ru/
Медицинский центр проблем боли и квантовой терапии http://mirror01.users.i.com.ua/~6gbp7/index.html
Московский институт педиатрии и детской хирургии http://www.pedklin.ru/
Научное общество «Клиническая гемостазиология» http://www.hemostas.ru/index.shtml
Научный центр акушерства, гинекологии и перинатологии им. академика В.И. Кулакова http://ncagip.ru
Научный центр здоровья детей РАМН http://www.nczd.ru/
Научный центр неврологии РАМН http://www.neurology.ru
Научный Центр Психического Здоровья РАМН - Psychiatry.Ru http://www.psychiatry.ru
Национальная академия микологии http://www.mycology.ru/
Национальное Общество по изучению Атеросклероза http://cardioline.ru/
Національний Інститут фтизіатрії і пульмонології ім Ф.Г. Яновського http://www.ifp.kiev.ua
Національний науковий центр медико-біотехнічних проблем http://biomed.nas.gov.ua/
НИИ кардиологии СО РАМН http://cardio-tomsk.ru/
НИИ медицинской генетики в составе Томского научного центра СО РАМН http://www.medgenetics.ru/
НИИ общей патологии и патофизиологии РАМН http://www.niiopp.ru
НИИ ревматологии РАМН http://www.rheumatolog.ru/
НИИ терапии СО РАМН http://www.iimed.ru/
НИИ травматологии и ортопедии ДНМУ им. М. Горького http://www.dniito.dn.ua/index.html

НИИ физиологии СО РАМН http://physiol.ru/
НИИ Экспериментальной медицины Северо-Западного отделения РАМН http://iemrams.spb.ru/russian/rusinfo.htm
НИИ эпидемиологии и микробиологии имени Пастера http://pasteurorg.ru/
Общество специалистов по сердечной недостаточности http://medic.ossn.ru/
Общество фармакоэкономических исследований http://www.rspor.ru/
Объединенный центр вычислительной биологии и биоинформатики http://www.jcibi.ru/index.html
Российская Академия Естествознания http://www.rae.ru/
Российская Ассоциация детских хирургов http://www.radh.ru/
Российская Ассоциация медицинской лабораторной диагностики http://www.ramlid.ru/
Российская ассоциация специалистов по хирургическим инфекциям http://sia-r.ru/
Российский Фонд Фундаментальных Исследований http://www.rfbr.ru/rffi/
Российское диализное общество http://www.nephro.ru/
Российское межрегиональное общество по изучению боли http://www.painrussia.ru/
Российское общество по изучению головной боли http://headache-society.ru/
Российское респираторное общество http://www.pulmonology.ru/index.php
Санкт-Петербургский институт общественного здравоохранения http://stphs.narod.ru
Союз педиатров России http://www.pediatr-russia.ru/
Стоматологическая ассоциация России http://e-stomatology.ru/
Украинская ассоциация по изучению боли http://www.pain.in.ua/
Українська Асоціація «Комп'ютерна Медицина» http://uacm.kharkov.ua/
Українське біофізичне товариство http://nauka.in.ua/index.php
Український інститут стратегічних досліджень http://www.uiph.kiev.ua/

Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України http://kurort.gov.ua/
Федеральный Центр сердца, крови и эндокринологии имени В.А. Алмазова http://www.almazovcentre.ru
Федерация анестезиологов и реаниматологов России http://far.org.ru/
Федерация педиатров стран СНГ http://www.fpcis.org/
Центр «Окружающая среда - Риск - Здоровье» http://erh.ru/index.php
Центральный НИИ гастроэнтерологии http://www.gastro-online.ru
Центральный НИИ организации и информатизации здравоохранения Министерства здравоохранения Российской Федерации http://www.mednet.ru
Центральный НИИ эпидемиологии Роспотребнадзора http://www.crie.ru/
ПАТЕНТНІ РЕСУРСИ І БД
EPO (European Patent Office) Європейське патентне відомство http://www.epo.org/
Free Patents Online БД Безкоштовних онлайн-патентів http://www.freepatentsonline.com/
PRIORSMART.com Світовий патентний пошук http://www.priorsmart.com/
WIPO (World Intellectual Property Organization) Всесвітня організація інтелектуальної власності http://www.wipo.int/portal/index.html.en
ЕАПО Євразійська патентна організація http://www.eapo.org/rus/ea/intro/
Офіційний веб-портал Державної служби інтелектуальної власності України http://sips.gov.ua/
Український інститут промислової власності http://www.ukrpatent.org/
Федеральный институт промышленной собственности http://www1.fips.ru
Цифрова патентна бібліотека http://library.ukrpatent.org/

ЛІТЕРАТУРА

1. A Patient Guide to Epilepsy Resources on the Internet / ed. G. K. Bergey. – [s. l.] : eMedguides.com, Inc., 2002. – 62 p.
2. Адамович И. М. Технологии работы в web-пространстве интернет. Часть II. Поисковые машины и их языковые возможности [Электронный ресурс] / И. М. Адамович, М. Ю. Заикин, А. Н. Пешков ; Институт проблем информатики РАН // Исследовано в России : электронный многопредметный научный журнал / МФТИ. – 1998–2013. – С. 560–576. – Режим доступа : <http://zhurnal.ape.relarn.ru/articles/2000/043.pdf>.
3. Артамонова Н. Медицинские ресурсы Internet / Н. Артамонова, В. Книгавко, Е. Радзишевская. – Харьков : ХГМУ, 2005. – 14 с.
4. Артамонова Н.О. Характеристика сучасних інформаційно-аналітичних ресурсів доказової медицини / Н. О. Артамонова, Ю. В. Павліченко, О.В. Масіч // Український радіологічний журнал = Ukrainian Journal of Radiology. – 2009. – Т. 17, № 1. – С. 97–101.
5. Артамонова, Н. О. Система інформаційного забезпечення медичної науки в Україні : монографія / Н. О. Артамонова ; Мін-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2010. – 370 с.
6. Артамонова, Н. О. Технологія проведення пошуку в інформаційно-пошуковій системі PubMed : метод. посіб. / Н. О. Артамонова, О. В. Масіч, Ю. В. Павліченко ; ДУ Ін-т медичної радіології ім. С. П. Григор'єва Нац. акад. мед. наук України. – Харків, 2010. – 107 с.
7. Белобородов С. В. Как не утонуть в научной информации / С. В. Белобородов // Проблемы репродукции. – 2003. – С. 11–14.
8. Власов В. В. Как найти медицинскую литературу для изучения клинической проблемы / В. В. Власов // Международный журнал медицинской практики. – 2000. – № 8. – С. 9–15.
9. Гельман В. Я. Интернет в медицине / В. Я. Гельман, О. А. Шульга, Д. В. Бузанов. – М. : ООО Мед. информ. агентство, 2005. – 288 с.
10. Глэнвилли Дж. Где и как искать систематические обзоры / Дж. Глэнвилли, К. Лефебр // Международный журнал медицинской практики. – 2001. – № 3. – С. 5–7.
11. Гречихин А. А. Библиографическая эвристика. История, теория и методика информационного поиска : конспект лекций. – М. : МПИ, 1984. – 48 с.
12. Гринхальх Триша. Основы доказательной медицины / Триша Гринхальх ; пер. с англ. – М. : ГЭОТАР-МЕД, 2004. – 240 с.
13. Жмуро А. В. Источники медицинских знаний и принятие клинических решений / А. В. Жмуро // Украинский терапевтический журнал. – 2000. – № 1, т. 2. – С. 91–94.

14. Захаров В. П. Информационные системы (документальный поиск): учебное пособие / В. П. Захаров. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 2002. – 188 с.
15. Захаров В. П. Лингвистические средства информационного поиска в Интернете : мастер-класс / В. П. Захаров // Библиосфера. – 2005. – № 1. – С. 63–71.
16. Зацман И. М. Концептуальный поиск и качество информации / И. М. Зацман. – М. : Наука, 2003. – 272 с.
17. Ибрагимова И. Р. Электронные библиотеки в Интернете / И.Р. Ибрагимова // Український медичний часопис. – 2004. – № 5. – С. 11–15.
18. Ибрагимова И. Р. Электронные медицинские ресурсы в Интернете / И. Р. Ибрагимова // Международный журнал медицинской практики. – 2005. – № 2. – С. 76–80.
19. Интернет для медицинских работников : пропедевтический курс для интернет-консультантов. Ч.1 : Теоретические основы работы в Интернете [Электронный ресурс] / под ред. А. В. Мартынихина. – СПб. : СПбГМУ, 2000. – 38 с. – Режим доступа : http://window.edu.ru/resource/975/23975/files/internet_med1.pdf.
20. Интернет для медицинских работников : Пропедевтический курс для интернет-консультантов. Ч. 2 : Поиск медицинской информации в Интернете [Электронный ресурс] / под ред. А. В. Мартынихина. - СПб., 2000. - 27 с. - Режим доступа : http://www.ict.edu.ru/ft/001918/internet_med2.pdf.
21. Інформаційні технології в біології та медицині : курс лекцій : навчальний посібник / В. І. Гриценко, А. Б. Котова, М. І. Вовк та ін. – Київ : Наукова думка, 2007. – 381 с.
22. Казанцева Н. В. Источники доказательной медицины. Технология поиска, анализа и обобщения медицинской информации : учебное пособие / Н. В. Казанцева. – Томск: СибГМУ, 2003. – 20 с.
23. Каменская М. А. Медицинская информатика и доказательная медицина / М. А. Каменская // Научно-техническая информация. Сер. 1. – 2006. – № 2. – С. 6–16.
24. Кемпстон М. Распространение Кокрановских доказательств. Каталог ресурсов, использующих Кокрановские обзоры. Часть I / М. Кемпстон // Український медичний часопис. – 2005. – № 4. – С. 5–18.
25. Кемпсон М. Распространение Кокрановских доказательств. Каталог ресурсов, использующих Кокрановские обзоры. Часть II. / М. Кемпсон // Український медичний часопис. – 2005. – № 5. – С. 42–55.
26. Кириленко А. В. Основы информационной культуры. Библиография : учебное пособие / А. В. Кириленко ; ред. Е. Г. Расплетина. – СПб. : СПбГУ ИТМО, 2008. – 159 с.

27. Киричок И. В. Особенности поиска медицинской информации в интернете. Часть 1 / И. В. Киричок // Медицина сегодня и завтра. – 2005. – № 2. – С. 157–160.
28. Киричок И. В. Особенности поиска медицинской информации в интернете. Часть 2 / И. В. Киричок // Медицина сегодня и завтра. – 2006. – № 1. – С. 135–146.
29. Киричок И. В. С чего начать? или Что предлагает научная библиотека ХНМУ для поиска информации / И. В. Киричок, Т. Б. Павленко // Медицина сьогодні і завтра. – 2008. – № 3. – С. 165–167.
30. Кривопустов Н. С. Использование информационных технологий для образовательного и научного поиска в современной медицине / Н. С. Кривопустов // Экспериментальна і клінічна медицина. – 2008. – № 4 [Матеріали Х ювілейної Всеукраїнської науково–практичної конференції «Актуальні питання педіатрії», присвяченої пам'яті видатного українського вченого-педіатра професора В.М. Сідельникова, 20–22 листопада 2008 р., Харків]. – С. 111–112.
31. Михайлов А. И. Научные коммуникации и информатика / А. И. Михайлов, А. И. Черный, Р. С. Гиляревский. – М. : Наука, 1976. – 435 с.
32. Михайлов А. И. Основы информатики / А. И. Михайлов, А. И. Чёрный, Р. С. Гиляревский. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Наука, 1968. – 756 с.
33. Михайлов А. И. Основы научной информации / А. И. Михайлов, А. И. Черный, Р. С. Гиляревский. – М. : Наука, 1965. – 655 с.
34. Москаленко В.Ф. Основні інформаційні ресурси та "кроки" доказової медицини / В. Ф. Москаленко // Thegaria. Український медичний вісник : науковий журнал. – 2011. – № 7/8. – С. 42–48.
35. Обвінцева Г. І. Система пошуку та доступу до науково-технічної інформації в базах даних / Г. І. Обвінцева // Науково-технічна інформація. – 2005. – № 3. – С. 31–34.
36. Оптимальные поисковые стратегии для получения систематических обзоров в MEDLINE / V. M. Montori, N. L. Wilczynski, D. Morgan, R. V. Haunes // Международный журнал медицинской практики. – 2005. – № 4. – С. 39–45.
37. Оптимізація патентного та інформаційного забезпечення наукових досліджень в медицині / А. Я. Циганенко, В. В. Бойко, Ю. С. Парашук, Т. Г. Євтушенко // Экспериментальна і клінічна медицина. – 2000. – № 2. – С. 168–169.
38. Отле П. Библиотека, библиография, документация: избранные труды пионера информатики / Поль Отле. – М. : Российская государственная библиотека : Фаир : Пашков дом, 2004. – 350 с.

39. Пронько Т. О. Деякі питання якості сучасної медичної інформації, що подається на веб-сторінках Internet // Сучасні підходи до оцінки якості наукової продукції у медичній галузі : матеріали науково-практичної конференції, Київ, травень 2003 р. – К., 2003. – С. 102–105.
40. Сеницын В.Е. Медицина в Интернете / В. Е. Сеницын, С. П. Морозов ; Рос. кардиологический науч.-произв. комплекс МЗ РФ, Московская медицинская академия им. И. М. Сеченова. – М. : Видар, 2003. – 104 с.
41. Соколов А. В. Информационно-поисковые системы: учебное пособие для вузов / А. В. Соколов; под ред. А. Б. Рябова. – М. : Радио и связь, 1981. – 181 с.
42. Ступаков И. Н. Примеры использования формулировок вопросов и резюме кокрановских аналитических обзоров / И. Н. Ступаков, И. В. Самородская // Менеджер здравоохранения. – 2006. – № 12. – С. 40–48.
43. Технология поиска систематических обзоров / А. С. Беседина, С. В. Белозерова, Е. Г. Бенько [и др.] // Щорічні терапевтичні читання : Сучасна терапія і її узагальнююча роль в клініці внутрішніх хвороб. – 9–10 квіт. 2009 р. – Х., 2009. – С. 21.
44. Удосконалення використання інформаційних ресурсів Інтернет у галузі охорони здоров'я дітей та підлітків : метод. реком. / НАМН України, МОЗ України, Укр. центр наук. мед. інформації та патентно-ліцензійної роботи, ДУ Ін-т охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України ; укл. М. М. Коренів [та ін.]. – К., 2011. – 30 с.
45. Хорошилов А. В. Мировые информационные ресурсы / А. В. Хорошилов, С. Н. Селетков. – СПб. : Питер, 2004. – 176 с.
46. Чубенко А. В. Медицина, основанная на доказательствах, и современные информационные технологии / А. В. Чубенко, П. Н. Бабич, С. Н. Лапач // Український медичний часопис. – 2004. – № 2. – С. 49–56.
47. Шокин Ю. И. Проблемы поиска информации : [монография] / Ю. И. Шокин, А. М. Федотов, В. В. Баракнин. – Новосибирск : Наука, 2010. – 220 с.
48. Юхимец В. А. Методология поиска научно-медицинской информации в электронных базах данных MEDLINE / В. А. Юхимец, Т. Б. Рагузина // Український пульмонологічний журнал. – 2003. – № 4. – С. 60–61.
49. Юхимец В. А. Специализированные медицинские электронные ресурсы / В. А. Юхимец, Т. Б. Рагузина, Г. Л. Гуменюк // Астма та алергія. – 2011. – № 2. – С. 69–73.
50. Ягудина Р. И. Информационный поиск при проведении фармакоэкономических исследований / Р. И. Ягудина, И. В. Новиков, В. Г. Серпик // Фармакоэкономика. – 2012. – № 3. – С. 3–7.

ЗМІСТ

Поняття інформаційного пошуку. Формування запиту на пошук	3
Види пошуку.	11
Медична інформація. Поняття про медичні ресурси Інтернет	13
Ресурси з доказової медицини	29
Додаток. Посилання на медичні ресурси Інтернет	33
Література	52

Навчальне видання

**ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОШУКУ.
МЕДИЧНІ РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ**

Навчально-методичний посібник

Киричок Ірина Василівна
Павленко Тетяна Борисівна
Кравченко Світлана Анатоліївна

Відповідальний за випуск Киричок І.В.